Drodzy Czytelnicy

Przypominamy, że od 1 września trwa prenumerata "Głosu znad Niemna". NASZ INDEKS 63863. Cena na I kwartał - 630 rb. Nie zwlekajcie! "Głos" czeka na Was.

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi ● Rok wydania IV ● 4-10 października 1993 r. ● nr 40 (74)

I Zjazd Kombatantów i Żołnierzy AK

W dn. 25-26 września b.r. w Grodnie odbył się Pierwszy Zjazd Kombatantów Polskich i Żołnierzy Armii Krajowej, w którym udział wzięło ponad 40 kombatantów drugiej wojny światowej i byłych żołnierzy AK zamieszkujących obecnie na Białorusi.

Oprócz delegatów w obradach udział wzięli liczni goście, wśród nich szef Urzędu d/s Kombatantów RP minister Janusz Oziemkowski, Konsul Generalny RP w Mińsku Krzysztof Dłużewski oraz towarzyszące im osoby, Aleksander Bilak z urzędu Rady Ministrów Białorusi, białoruscy historycy Iwan Kreń i Aleksander Chackiewicz, prezes Obwodowego Stowarzyszenia Weteranów Wojny i Pracy, deputowany ludowy RB Michaił Sosnowski, prezes Stowarzyszenia Żołnierzy AK okręgu Nowogródek w Polsce Stanisław Karolkiewicz, przedstawiciel Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" Bolesław Polak i inni.

Delegaci Zjazdu jednogłośnie utworzyli Stowarzyszenie Żołnierzy AK na Białorusi, przyjęli Statut tej organizacji, wybrali Zarząd. Prezesem Stowarzyszenia został wybrany Bolesław Wołosiewicz.

Zjazd wystosował odezwę do Rady Najwyższej Republiki Białoruś zawierającą prośbę o przyznanie żołnierzom Armii Krajowej statusu Kombatantów II wojny światowej, jako żołnierzom armii jednego z państw koalicji antyhitlerowskiej.

Szczegółową relację z obrad Zjazdu zamieścimy w następnym numerze "Głosu".

J.D.

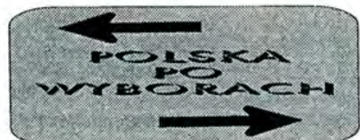
✣ ✣ ✣

16 września b.r. odbyło się pierwsze spotkanie w Komisji Rady Ministrów do spraw nadania statusu kombatantów żołnierzom Armii Krajowej. Rozmowy były nielatwe wśród członków komisji znalazły się osoby, które reprezentowały poglądy z czasów zdawałoby się bezpowrotnie minionych, powtarzając nieuzasadnione oskarżenia AK o czyny i zbrodnie niepopełnione. Prawdy historycznej o AK bronili przedstawiciele ZPB Prezes PTN Czesław Bieńkowski, wiceprezes ZPB Tadeusz Malewicz.

Jako zagwarantowane wyjście przy rozwiązaniu problemu nadania statusu kombatańskiego żołnierzom AK, zarządali oni uznania AK jako armii jednego z państw koalicji antyhitlerowskiej z wypływającymi z tego konsekwencjami, jak to jest przyjęte we wszystkich krajach, walczących z hitlerowskimi Niemcami, w tym irównież w Polsce, gdzie uznaje się uprawnienia kombatańskie w stosunku do żołnierzy Armii Czerwonej.

Stosunki AK z ludnością białoruską i partyzantką radziecką przedstawiciele ZPB proponowali nie włączać do opinii Komisji, pozostawiając te tematy historykom, bo liczymy, że więcej do powiedzenia w tej sprawie mają żołnierze AK.

Tadeusz Malewicz

Zostały ogłoszone oficjalne wyniki wyborów z 19 września b.r. w Polsce.

Sojusz Lewicy Demokratycznej uzyskał 171 miejsc poselskich, Polskie Stronnictwo Ludowe -- 132, Unia Demokratyczna -- 74, Unia Pracy - 41, Konfederacja Polski Niepodległej - 22, Bezpartyjny Blok Wspierania Reform - 16, Mniejszość Niemiecka - 4.

Lider SLD Aleksander Kwaśniewski na spotkaniu z korpusem dyplomatycznym oświadczył o utworzeniu koalicji rządowej z PSL. Przy zgodnym głosowaniu posłowie koalicji (303 miejsca w parlamencie) będą mogli uchwalać i zmieniać ustawy, włącznie z Konstytucją. Taka przewaga zapewni też swobodę w obsadzaniu stanowisk państwowych na które powołuje Sejm. Aleksander Kwaśniewski zadeklarował jednak, że Sojusz nie będzie wprowadzał zmian do Ustawy"O powszechnej prywatyzacji" i potrzebował zmiany szefów Ministerstw: Spraw Wewnętrznych, Obrony Narodowej, Spraw Zagranicznych i Narodowego Banku Polskiego.

Osiągnięte zostało porozumienie między liderami PSL i UP o zawarciu sojuszu w przyszłej współpracy parlamentarnej.

Sytuacja w Rosji

Jeszcze nie jasne jest czym się skończy walka o władzę w Rosji.

W Moskwie dokonano napadu na Kwaterę Główną Wojsk WNP. Zginął milicjant i jedna kobieta. Prezydent Jelcyn polecił odebranie broni palnej u ludzi czuwających pod budynkim parlamentu. Według szacunków milicji wiceprezydent Aleksander Ruckoj rozdał tam około 400 sztuk broni automatycznej.

Deputowani próbują szukać poparcia w regionach, ale również tam sytuację kontrolują zwolennicy Jelcyna.

Przedstawiciele 40 jednostek terytorialnych Federacji Rosyjskiej, którzy zebrali się 26.09 w Petersburgu, podjęli decyzję o przeprowadzeniu jednoczesnych wyborów parlamentarnych i prezydenckich jeszcze do końca tego roku.

26.09. przed parlamentem odbyła się 6-tysięczna demonstracja, której przewodniczył Aleksander Ruckoj, który nie wykluczył możliwości szturmu parlamentu.

Mimo napiętej sytuacji politycznej, w Moskwie zebrali się liderzy jedenastu republik byłego ZSRR by prowadzić rozmowy o współpracy gospodarczej i politycznej. Dziewięć byłych republik radzieckich zawiązało Unię Gospodarczą. Zrezygnowały Ukraina i Turkmenistan, natomiast do WNP zastał przyjęty Azerbajdżan.

Liderzy sił narodowo-demokratycznych tych republik występują przeciwko zacieśnieniu stosunków z Rosją tak w ramach WNP jak i w ramach Unii Gospodarczej.

DZIEŃ EDUKACJI NARODOWEJ

Na zawsze w moim sercu

Po raz drugi szłam z bijącym sercem do 17-tej szkoły w Grodnie, na uroczyste rozpoczęcie nowego roku szkolnego 1993/94, zwane tutaj linijką. Wciąż wracałam myślą do ubiegłego 1-go września, kiedy to na linijkę miała stanąć moja pierwsza klasa, klasa której nie byłam pewna, czy powstanie? czy będzie? czy przyjdą rodzice z dziećmi?

Byłam pierwszą nauczycielka z Polski w szkole, która miała dać początek polskiej klasie tu na Zaniemniu, gdzie kiedyś mieszkało najwięcej Polaków, gdzie mówiło się po polski, gdzie dziadkowie i twz. prawosławni, jak później relacjonowała mi jedna z mieszkanek, chodzili do polskiej szkoły.

Ale wtedy 1-go września 1992 roku nie było nic pewnego, spośród listy uczniów do pierwszej klasy wybieraliśmy dzieci polskiego pochodzenia, aby zorganizować klasę. Nie było sali do nauki nie było żadnej pomocy. Ja sama i dzieci, o których nie było wiadomo czy zgłoszą się do tej pierwszej klasy, czy rodzice ich przyprowadzą. Dusza kołotała od wątpliwości. Wtedy szłam w niepewność, dzisiaj już pewnie, że ujrzę swoje dzieci w komplecie. Wtedy byli to Wicia, Pawlik, Nastia, Katia, Walera, Iryna czy Igor, nie mówiły w większości po polsku nie znałam ich, a dzisiaj towarzyszyła mi tylko myśl: czy wszyscy moi uczniowie są zdrowi? czy przez wakacje nie zapomnieli polskiej mowy? czy urośli, dojrzeli? i radość, że ich zobaczę.

Wracałam myślą do tamtych trudnych dni, kiedy porozumiewaliśmy się gestami, kiedy szłam na ową linijkę jak sparaliżowana, nie znałam przecież ani przyzwyczajeń, ani tradycji szkoły białoruskiej.

Zastanawiałam się wówczas jak miałam się zachować, aby nie wypaść śmiesznie, czy zrozumiem wypowiadane po rosyjsku lub białorusku myśli, język, którym już tak dawno nie posługiwałam się. Czy zrozumiem co do mnie mówią. Drżało mi serce i głos, kołotały mi się różne myśli, szłam wówczas z panią Lilą Kowalewską, dzisiaj sama i bez obaw, z ciekawości i chęci ujrzenia ich jeszcze raz w komplecie.

Kocham ich przecież, są cząstką mnie. To ja nauczyłam ich mówić po polsku, to z moich rąk otrzymywali pierwszą życiową edukację, w moich oczach rozwijali się. Chciałabym dożyć chwili, kiedy dorosną. Ile w nich z tego okresu zostanie? Nasuwają mi się na myśl słowa C.K. Norwida

"Bo oto z ciebie jako z gwiazdy smolnej, wokoło lecą szmaty zapalone.
Gorejąc nie wiesz, czy stawasz się wolny?

Ciąg dalszy na str.2

Wszystkim nauczycielom, pracownikom oświaty i ludziom dobrej woli wspierającym polską oświatę na Białorusi najszczersze życzenia wszelkiej pomyślności w dążeniu do celu i szczęścia w życiu osobistym.

Składa Redakcja.

Wiele pięknych kwiatów znamy-
tulipanów, róż i bzów.
My dla naszej Pani mamy
najpiękniejsze kwiaty słów.
Słowo miłość za Jej troski,
słowo wdzięczność za Jej trud
Dar to skromny, dar uczniowski
wyśpiewany z serc jak z nut.
Wiele gwiazd na niebie błyszczy
i srebrzysty płonie nów.
Dziś dla Pani mamy wszyscy
najpiękniejsze gwiazdki słów.
Niech nam Pani dziś wybaczy,
że byliśmy czasem źli,
i z uśmiechem niech popatrzy
bo, co złego - to nie my!
Dar to skromny, dar uczniowski,
wyśpiewany z serc jak z nut
Słowo - miłość za Jej troski,
Słowo - wdzięczność za Jej trud.

Czesław Janczarski

W kilku zdaniach

❒ Rosyjski parlament zwrocił się do ministra spraw zagranicznych Andrzeja Kozyriewa z żądaniem "wyjaśnienia okoliczności w jakich prezydent B. Jelcyn wyraził zgodę na przystąpienie Polski do NATO".

❒ 17 września w krypcie Św. Leonarda na Wawelu zostały uroczyście sprowadzone do Polski prochy Wladysława Sikorskiego.

❒ 17 wrzesnia na dziedzincu Belwederu prezydent RP Lech Wałąsa uroczyście pożegnał opuszczających Polskę żołnierzy rosyjskich. 18 ostatni żołnierze rosyjscy opuścili teren Polski. W Polsce zostaLa jedyna rosyjska misja wojskowa nadzorująca transporty wojskowe udające się z Niemiec do Rosji.

❒ 14 września zakończyly się manewry taktyczne jednostek Sił Zbrojnych Białorusi. Dowodził - wiceminister obrony RB gen-płk Piotr Czaus.

❒ Dobiegają końca prace rozminowania terenu w rejonie Dubrowieńskim. Odnaleziono i unieszkodliwiono tysiące niewypałów: 271 min przeciwczołgowych, 2332 pociski artyleryjskie, 2806 granatów i in.

❒ Zgodnie z decyzją Rady Ministrów RB w pomieszczeniach kilku byłych jednostek wojskowych zostaną ulokowane zakłady karne.

❒ We wrześniu Białoruś wejdzie w skład międzynarodowej organizacji do walki z przestępczością "Interpol".

❒ Prezydenci Rosji i Ukrainy uzgodnili, że Flota czarnomorska będzie przekazana Rosji. W skład Floty Czarnomorskiej według źrodeł zachodnich wchodzi 28 okrętów podwodnych, 1 lotniskowiec, 3 krążowniki, 10 niszczycieli, 30 fregat, 100 ścigaczy, 60 trałowców, 10 okrętów desantowych oraz 130 okrętów pomocniczych.

❒ Izrael posiada arsenał nuklearny składający się z ok. 200 ładunków jądrowych.

❒ 14 października 1954r. koło Orenburga (na Tockim poligonie) odbywały się próby z bronią jądrową. Dawkę napromieniowania otrzymało wówczas 43 tys. żołnierzy. Do dzisiaj pozostało przy życiu około tysiąca uczestników manewrów, 300 osób z pośród nich zamieszkuje na Białorusi.

❒ Na Białorusi utworzono Związek Oficerów, niepolitycznej organizacji, głównym celem której jest obrona praw i swobód oficerów i członków ich rodzin, niesienie pomocy kombotantom i inwalidom wojennym, a takze wychowanie w duchu patriotyzmu i tradycji korpusu oficerskiego. Prezesem Rady Związku został wybrany gen-mjr W. Mamczenko.

❒ Ukraina protestuje przeciwko budowie gazociągu Polsko-Rosyjskiego.

❒ 13 września zostało podpisane historyczne porozumienie pokojowe pomiędzy Izraelem i Organizacją Wyzwolenia Palestyny.

❒ Połączane koncerny samochodowe szwedzkie Volvo i francuski Renault stają się szóstym co do wielkości producentem na światowym rynku samochodowym.

❒ W Witebsku powstało cygańskie stowarzyszenie "Roma", które będzie prowadziło badania i szerzyło wiedzę o spuściźnie historyczno-kulturowej Cyganów.

❒ W dn. 22-25 października w Mińsku odbędzie się pierwszy Międzynarodowy Festiwal Minidramatu.

❒ Państwowy Instytut Pedagogiczny im. M.Gorskiego w Mińsku został przekształcony w Białoruski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny.

❒ 11 września obradował Sejm BNF, na którym przyjęto oświadczenie "O sojuszu ekonomicznym i polityce władz Białorusi". Sojusz ten okreslono jako plan wpędzenia narodów napowrot do imperium pod maską współpracy gospodarczej.

KRESY '93

Literatura polska zawsze była dla Polaków arką - choć zmiennej i burzliwej - historii, spajającej w jedno dzieje narodu polskiego. Towarzyszyły jej strofy polskiej poezji modlitewnym uniesieniem trag i-cznych losów i opuszczenia, towarzyszyły przez całe życie,, od kolebki aż do mogiły. Słowa polskiej poezji wędrowały wraz z wygnańcami po krańcach "ziemi" tundrach i stepach niewolniczego losu, podtrzymywały ducha, budziły nadzieję i wiarę. I rozświetlały szarą codzienność kiedy zdawało się, że horyzonty opuszczenia zostały zamknięte raz na zawsze, że nikt nie dojrzy już podeptonego losu, nikt nie pochyli się nad skrzywdzonym narodem, zapomnianym przez długie lata przez Macierz. I w ten mroczny czas poezja była wierna swoim synom modlitewnej, upartej wierze i nadziei, rozświetlala ciemności, aby wyłuskać ludzkie oblicze trwania.

W 6-12 grudnia 1993 roku odbędzie się II Spotkanie Polaków na Litwie, Białorusi i Ukrainie "Kresy'93". Konkurs został zorganizowany przez Oddział Wojewódzki Towarzystwo Kultury Teatralnej w Białymsroku, Podlaski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" w Białymstoku pod patronatem wojewody białostockiego.

Regulaminowy wymug prezentacji w Konkursie Recytatorski "Kresy" fragmentu twórczości Adama Mickiewicza jest nie tylko hołdem złożonym poecie najbardziej obecnemu w świadomości Polaków, ktorych los skazał na życie poza granicami kraju, jest także wste pem do obchodów w 1998 roku 200-lecia urodzin wieszcza.

Konkurs jest imprezą otwartą dla wszystkich Polaków mieszkających na Litwie, Białorusi i Ukrainy oraz dla zaproszonych gości ze środowisk polonijnych Rosji. Zgłoszenie odbywa się poprzez złożenie "karty Uczestnika" w sekretariacie organizatora przeglądu stopnia najniższego.

Konkurs prowadzony jest w drodze czterostpniowych przeglądów:

a) środowiskowych, odbędą się w terminie do 24.10.93r.
b) miejskich, dzielnicowych, odbędą się w terminie do 7.11.93r.
c) centralnych (Wilno, Grodno, Lwów, Sankt-Petersburg) odbędą się w dn. 20-21 listopada
d) II Białostockie spotkania laurатów "Kresy'93": 6-12 grudnia 1993r.

Uczestnicy konkursu występują w dwóch kategoriach:

- dzieci i młodzieży do lat 16
- młodzieży i dorosłych od lat 16

Sądy konkursowe dokonują oceny według następujących kryteriów:

- dobór repertuaru
- interpretacja utworów
- kultura słowa
- ogolny wyraz artystyczny

Uczestnicy przeglądu wszystkich stopni otrzymują dyplomy i upominki ufundowane przez sponsorów i organizatorów. Najlepsi wykonawcy z przeglądów centralnych kwalifikują się do udziału w II Spotkaniach Laureatów w Białymstoku i mogą tam otrzymać następujące nagrody i wyróżnienia:

- nagrodę główną "GRAND PRIX KRESÓW 93"
- nagrody publiczności
- nagrody i wyróżnienia za szczególnie twórcze poszukiwania interpretacyjne.

Opracowała Irena Artisz

NA KONKURS "Lato w obiektywie

Foto A. Rudnicki

Na zawsze w moim sercu

Ciąg dalszy ze str.1

Czy to co twoje ma być zatracone?
Czy popiół tylko zostanie czy zamęt
Co wraca w przepaść z burzą?
Czy na dnie popiołu gwiazdzisty diament?
Wiekuistego zwycięstwa zaranie.

W 17-tej szkole prawdziwe święto. Szkoła na zewnątrz odmalowana, odświeżona, wokół idealny porządek, a wewnątrz cały korytarz wypełniony dziećmi i młodzieżą. Gdzieniegdzie widzę twarze rodziców, wszyscy odświętnie ubrani. Widzę twarzyczki moich dzieci i okrzyki radości, ale rozlega się głos pani wecedyrektor Marii Płatonowny Puziny - wychodzimy i ustawiamy się na linijkę.

Wychodzą tłumie wszyscy, kolejno klasami i ustawiają się na placu apelowym. Rozlega się przez mikrofon głos dyrektora szkoły Iwana Nikołajewicza Seljużyckiego, milkną gwary i rozmowy, wszyscy w napięciu słuchają słów pozdrowienia i powitania uczniów i gości, na uroczyśtości rozpoczęcia roku szkolnego 1993/94.

Szczególne słowa powitania skierował Pan Durektor do uczniów klas pierwszych, a pierwszaki dumnie przemaszerowały przed uczniami klas starszych. Uczniowie najstarszej klasy, czyli jedenastej, powitali pierwszaków z podarkami. Podeszli z całym dostojeństwem do każdego z maluchów wręczając książki. Całą uroczystość przygotowała pani Dyrektor d/s wychowawczych Walentyna Nikołajewna Łukomska, a program artystyczny, bardzo ładnie opracowany scenagraficznie i tematycznie przygotowała pani Irina Tereszczenko. Wszystkim się podobał i nagrodzono go burzą oklasków. Nie zabrakło również kwiatów, bukietów kwiatów, którymi dzieci i młodzież powitała nauczycieli.

Gwoździem uroczystości był piesek, który przedefilował na zakończenie przez plac apelowy, a rodości dzieci nie było końca.

ZABÓJSTWO WOJEWODY

20 wrześnie 1993 roku od ręki zabójcy tragicznie zginął Dmitrij Arcymienia - deputowany republiki Białoruś, przewodniczący Grodzieńskiej Obwodowej Rady Deputowanych.

D. Arcymienia urodził się 28 września 1932r. we wsi Stajki rejonu Baranowickiego obwodu brzeskiego w rodzinie chłopskiej. W 1947r rozpoczął pracę jako uczeń w warsztatach mechanicznych. W 1953r. ukończył technikum hydromelioracyjny w Pińsku. Następnie pełnił funkcję głównego inżyniera melioracji przy komitecie wykonawczym w Dziatłowie.

Od 1957r. pracował w komsomole, a od 1964r. prowadził zawodową działalność partyjną.

Od 1976r. Dmitrij Arcymienia pracował jako zastępca przewodniczącego Komitetu Wykonawczego miasta Grodno, później był sekretarzem obwodowego komitetu KPZR.

Od 1983r. do dnia tragicznej śmierci obejmował stanowisko przewodniczącego obwodowego Komitetu Wykonawczego miasta Grodno.

W Grodnie został wprowadzony kompleks poszukiwań bezzwłocznych w celu rozpoczęcia dochodzenia w sprawie zamordowania deputowanego Republiki Białoruś, przewodniczącego Grodzieńskiej obwodowej Rady Deputowanych Dmitrija Arcymieni.

Jak powiadomiło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Białorusi, powołano grupę śledczą na czele: z kierownikiem Wydziału Spraw Wewnętrznych Komitetu Wykonawczego miasta Grodno gen-mjr milicji Fiodorem Gudziejem, kierownikiem obwodowego oddziału KGB Leonidem Stepanienko i prokuratorem wojewódzkim Leonidem Tiereszczenko.

Przegląd Zespołów Kolędniczych

Związek Polaków na Litwie i Białorusi i Podlaski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" w Białymstoku organizuje I Przegląd Zespołów Kolędniczych. Przeglądem objęte będą zespoły tradycyjnie kolędujące w swojej okolicy lub takie, które zachowują tradycyjną formę kolędnicza odtwórczą dla celów przeglądu na podstawie pamięci starszych ludzi czy istniejących zapisów.

Organizatorów przeglądu interesują też informacje o innych formach Bożego Narodzenia, jak np. teatralne: Pastorałki, Adoracje żłobka, koncerty kolędowe itp.

Zgloszenia prosimy przesyłać do Związku Polaków na Litwie:

232001 Wilno
ul. Didóioji 40
tel. 33-22-33-88

Związku Polaków na Białorusi w Grodnie 230005 ul. Dzierżyńskiego 32

tel. 44-63-75
do dnia 5 grudnia 1993 roku

Przegląd odbędzie się w dniach 8-9.01. 94r. w Wilnie i w dniach 15-16.01.1994r. w Grodnie.

Do nauczycieli języka polskiego

W odpowiedzi na zapotrzebowanie programów do nauki języka polskiego Redakcja "Głosu znad Niemna" drukuje "Program" szkoły podstawowej z nauki języka polskiego - dla klasy pierwszej. Postaramy się, aby w kolejnych numerach ukazywały się programy klas następnych

Treści kształcenia i wychowania
KLASA I / 1 godzina tygodniowo/
Słuchanie i rozumienie mowy

Uważne słuchanie i rozumienie słownych poleceń nauczyciela, kierowanych do poszczególnych dzieci i do całej klasy.

Słuchanie:

- krótkich opowiadań, bajek, baśni na bliskie dzieciom tematy, ewentualnie z użyciem ilustracji;
- wiersy rectowanych przez nauczyciela przy różnych okazjach;
- utworów literackich w artystycznym wykonaniu /płyty i taśmy magnetofonowe/,

Posługiwanie się mową

Rozmowa nauczyciela z uczniami na temat domu, rodziny. Wypowiedzi dzieci dotyczące własnego imienia i nazwiska, imion rodziców, rodzeństwa, adresu domu, rozmowa dotycząca klasy,szkoły /nazywanie przedmiotów, przyborów szkolnych, czynności ucznia na lekcji/. Wyrażanie swoich życzeń i racji w kontaktach z innymi dziećmi, korzystanie w razie potrzeby z pomocy nauczyciela jako pośrednika. Próby samorzutnych wypowiedzi dzieci na tematy im bliskie. Swobodne wypowiedzi dzieci na temat podany przez nauczyciela lub uczniów. Wzbogacanie czynnego słownika - w miarę dalszego rozszerzania zasobu spotrzeżeń, wyobrażeń, pojęć i uściślania ich treści, Ćwiczenia słuchowe: naśladowanie słyszanych głosów, wyodrębnianie głoski w wyrazie, zwłaszcza w nagłosie. Ćwiczenia artykulacyjne na wszystkich głoskach, ze szczególnym uwzględnieniem trudnych spółgłosek. Wyodrębnianie w zdaniu wyrazów.

Ćwiczenia w stosowaniu w mowie elementów techniki języka mówionego pauz, tempa, siły głosu, odpowiedniej intonacji /np. opadającej przy końcu zdania/. Regulowanie oddechu podczas recytowania wiersza, krótkich odpowiedzi wielozdaniowych oraz śpiewu.

Uczenie się na pamięć wierszy i umiejętność ich wygłaszania z zastosowaniem odpowiedniej intonacji, tempa i pauz. Rozwijanie wyrazistej mowy dziecka przez recytację krótkich wierszyków, ustne opowiadania na podstawie historyjki obrazkowej. Udział w zabawach i grach dydaktycznych, polegających na wypowiadaniu się zgodnie z obowiązującymi regułami. Śpiewanie piosenek zbiorowo, zabawy ruchowe, wysnute z treści piosenki.

Tematyka

Szkoła, klasa, koledzy - ich imiona i nazwiska.

Dom rodzinny. Członkowie rodziny, ich zajęcia i obowiązki.

Stosunek do rodziców i członków rodziny.Uroczystości rodzinne. Przyroda. Opieka nad przyrodą. Pory roku.

W końcu roku szkolnego uczniowie klasy I powinni umieć:

- mówić z naturalną intonacją, w odpowiednim tempie, wyraziście artykulując wszystkie dźwięki wyrazu;
- poprawnie wymawiać samogłoski, miękkie i twarde spółgłoski;
- ułożyć opowiadanie /przy pomocy nauczyciela/ na podstawie wybranej ilustracji z kilku poprawnych zdań w ramach opracowanego materiału;
- prowadzić krótkie rozmowy na tematy bliskie dzieciom związane z opowiadaniem nauczyciela lub przeczytanej wspólnie książki;
- umieć na pamięć kilka krótkich wierszy.

KALENDARZ religijny

4 października - św. Franciszka z Asyżu

7 października - NMP Różańcowej

Matko Różańcowa

Szumi smutno las brzozowy
w złotych liściach straca łzy,
dokąd śpieszysz w czas zmierzchowy
Różańcowa Pani sypiąc złate skry.
Białą korą świeci las
mchy puszyste pod stopami,
prowadź Matko także nas
by się modlić razem z nami.
Złote iskry - korale modlitewne -
przed Ołtarzem głośmy śpiew
i modlitwy ciche, rzewne
jak na Krzyżu Zbawiciela Krew.
Wracaj Matko Różańcowa
już się skończył różańcowy czas
trzeba zdążyć gdzie w sosnowych borach
pamięć serca dawno czeka nas.
Tam już Katyń na kolanach klęczy
złotą szarfą przepasany Krzyż
każde serce bólem jęczy -
niech modlitwy nasze płyną wzwyż.

Janina Biernacka

Naśladując św. Franciszka

Założycielem zakonów franciszkańskich jest św. Franciszek z Asyżu /1182-1226/. Był on synem bogatego kupca. Jako młodzieniec prowadził życie beztroskie. Marzył o rycerskiej sławie, chętnie więc wziął udział w 1202 roku w bitwie Asyżan z mieszkańcami sąsiedniego miasta Perugii, co skończyło się dla niego krótką niewolą. Wróciwszy do domu, przeżył wielki przełom duchowy. Zerwał z tym wszystkim, co dotychczas było treścią jego życia, oddając się całkowicie Bogu.

Usłyszawszy polecenie Chrystusa Ukrzyżowanego: "Franciszku, idź i odbuduj mój dom, gdyż cały popada w ruinę!", odrestaurował własnymi rękoma kilka zniszczonych kościołów w okolicy Asyżu. Pozbywając się wszystkiego, co posiadał, a nawet własne ubranie oddając ojcu, żył odtąd jako pustelnik.

W 1208 roku w położonym koło Asyżu kościółka Matki Bożej Anielskiej, zwanym Porcjunkulą, uświadomił sobie, iż Bóg wzywa go do duchowej odnowy Kościoła. Środkiem do tego ma być ewangeliczne życie w ubóstwie i apostolstwo, na wzór Chrystusa i Apostołów. odziany w zgrzebny habit, przepasany sznurem, zaczyna głosić słowo Boże, przy tym nie zaniedbując posługi miłosierdzia względem chorych, najbardziej wówczas cierpiących i opuszczonych, mianowicie trędowatych. Dotychczas był sam, często niezrozumiały i wyśmiewany, teraz jednak zaczęli się do niego przyłączać coraz to liczniejsi naśladowcy, a także naśladowczynie. W ten sposób stał się założycielem trzech zakonów: braci mniejszych/1209/, sióstr klarysek/1211/ i tercjarzy/1221/. Św. franciszek nie przyjął święceń kapłańskich, a jedynie diakonat. W skład jego naśladowców wchodzili zarówno kapłani, jak i świeccy.

Apostołował we Włoszech i poza granicami. W 1219 roku udał się do Egiptu, gdzie wojska chrześcijańskie walczyły z muzułmanami o Ziemię Świętą. Franciszek, kierujący się nauką Ewangelii i pragnąc nawracac nie mieczem, ale słowem i przykładem, chciał odwieść krzyżaków od przelewu krwi, lecz nie posłuchano go. Po przegranej przez chrześcijan bitwie pod Damiettą otrzymał pozwolenie na udanie się do obozu przeciwnika, gdzie został przyjęty przez sułtana z szacunkiem jako mąż Boży.

Św. Franciszek cieszy się wciąż powszechnym szacunkiem, sympatią i miłością, nie tylko wśród katolików, ale także ze strony chrześcian innych wyznań, a nawet niechrześcijan. Bez tego również w dzisiejszym czasie byłoby mniej miłości, wiary i nadziei w miłosierdzie Stwórcy.

Opr. siostra Mirosława

ZA TRUD KAPŁAŃSKI

W czasie wojny budynek kościoła w Świsłoczy uległ zniszczeniu. Przez wiele lat ludzie zmuszeni byli pokonywać dziesiątki kilometrów za posługą duchową.

Obecnie w ciągu dwóch lat trwa budowa nowego kościoła. Zajmuje się budową ksiądz Franciszek Nowakowski, franciszkanin. Dzięki jego poświęceniu, ofiarności i zaangażowaniu z każdym dniem coraz wyżej rosną mury świątyni.

W dniu imienin księdza Franciszka składamy mu najserdeczniejsze życzenia zdrowia i długich lat życia ku chwale Boga i na pożytek ludziom.

Parafianie ze Świsłoczy

KAPŁANI

Złożona problematyka wartościowania wpływów wychowawczych i poszukiwania przez młodzież wzorów osobowych, zainteresowała alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Grodnie. Dali wyraz tym zainteresowaniom na zajęciach z pedagogiki, sięgając do własnych wspomnień z lat dziecięcych i szkolnych. W wyniku przemyśleń i nasuwających się refleksji, przedstawili sylwetki kapłanów, którzy zajęli szczególne miejsce w rozwoju życia duchowego tych młodych ludzi. Pisano o niedawno zmarłych kapłanach, o księżach sędziwych lecz wciąż działających w środowiskach swoich parafian, wreszcie o młodych duchownych, którzy od kilkunastu lub kilku lat pełnią swą posługę kapłańską na terenach Białorusi, Litwy, Ukrainy. Szczególnie często powtarzającym się motywem w tych pisemnych relacjach była godna głębokiego szacunku postawa wielu księży skazywanych na więzienia, ciężkie roboty w łagrach, prześladowanych i dręczonych.

Respodenci podkreślali specyficzne, charyzmatyczne cechy niektórych kapłanów, reprezentowane przez nich wysokie wartości moralne, które przetrwały we wdzięcznej pamięci parafian i ostały się próbie czasu. W zmienionych warunkach politycznych i społecznych postawy tych duchownych mogą być uznane za interesujące wzorce osobowe. Z tych pisemnych relacji poświęconych wspomnieniom wielu katolickich kapłanów z terenów byłego ZSRR, warto przybliżyć Czytelnikowi przynajmniej niektóre postaci. Bliskie naszej historii są losy katolików z sąsiednich Republik, przeżycia jakże dobrze znane ludziom wierzącym, którzy przetrwali lata wojny i okres totalitarnego ucisku. W kilku relacjach respondenci powtarzali nazwisko księdza prałata Piotra Bartoszewicza. Jakkolwiek nie przedstawiono księdza prałata Piotra Bartoszewicza, to jednak zachowane o Nim wspomnienia są szczególnie charakterystyczne.

Klerycy seminarium w Grodnie Fot.Waniukiewicz

Alumn Antoni S. miał 5 lat gdy poznał ks. P. Bartoszewicza, nazywanego przez parafian i ministrantów "Ojczeńkiem". Dziecinne żale, a potem młodzieńcze rozterki powierzał tylko temu księdzu, a po odbytych z Nim rozmowach"... to tego cierpienia jakby nie było."

Alumn Jerzy J. z kolei powołując się na wspomnienia starszych parafian napisał: "... Po siedmiu latach więzienia, ze zrujnowanym zdrowiem lecz prawdziwie bohatersko zahartowany duchem, chudy jak cień ks. P. Bartoszewicz w 1947 r. zgłosił się w Dekanacie Grodzieńskim, aby objąć jakąś opuszczoną parafię". Po przewertowaniu listy "pustych" parafii wybrał tę, która w powszechnej opinii nie cieszyła się dobrą sławą, a wręcz była uznana za środowisko bardzo trudne. Zobojętnienie wobec religii, rosnąca demoralizacja mieszkańców, przestępczość, a nawet znany fakt zadenuncjonowania poprzedniego proborszcza okupantom niemieckim, nie tylko nie zniechęciły ks. Bartoszewicza lecz przeciwnie, wpłynęły na decyzję aby pojechać i pracować właśnie tam. W drodze do nowego miejsca pracy towarzyszyła schorowanemu i wycieńczonemu Księdzu jego staruszka matka. Usłyszał od niej gorzkie słowa: "Mało ci Piotrku więzienia, chcesz jeszcze i tu mnie do piekła wsadzić." Ks. P. Bartoszewicz już w czasie swego pierwszego kazania w nowoobjętej parafii opowiedział i o więzieniu i o obawach matki i o własnej decyzji. Szybko potrafił pozyskać młodzież. Z prawdziwym talentem pedagogicznym poznawał i zaspokajał jej potrzeby kulturalne, rozumiał rozterki i pragnienia poznania prawd wiary katolickiej. Zaczęły się dyskusje, szczere rozmowy, gry sportowe, wycieczki. Był dla młodzieży bratem, przyjacielem, przewodnikiem - po prostu "Ojczeńkiem". Ofiara Eucharystyczna zaczęła dla parafian stanowić stałą potrzebę, a ksiądz był uważany za prawdziwego wysłannika Chrystusa. Przeniesiony na inną parafię na Białorusi, również i tam był gorliwym siewcą Słowa Bożego.

Alumn Jerzy J. zachował żywą i wdzięczną pamięć o tym prostym, mądrym, otwartym i "... promieniującym światłem Chrystusa człowieku..."Nie zapomnieli go parafianie i liczni mieszkańcy wielu wsi białoruskich. Pogrzeb ks. Bartoszewicza był prawdziwą manifestacją wiary miłości i nadziei". Ja również -- napisał Jerzy J. - dzięki niemu odkryłem swoje powołanie. Podczas pogrzebu przebyłem całą noc na modlitwie przy jego grobie...".

Podobny wpływ ks. Bartoszewicza na rozwój własnej osobowości zauważył Alumn Antoni S.

Do grupy zasłużonych na Białorusi i zmarłych już kapłanów zaliczono ks. Jana Grabowskiego (1912-1985). I ten kapłan był więziony w łagrach. On również wywarł wielki wpływ na młodzież, a jego działalność pozostała we wdzięcznej pamięci do dnia dzisiejszego.

Interesujące wspomnienia Alumn Leon K. o księżach, których wywieziono wraz z licznymi mieszkańcami Ukrainy w 1936 r. na Syberię, także do Kazachstanu. Tam znalazła się również rodzina respondenta i tam też przyszedł On na świat. Dzięki obecności tajnych kapłanów jak ks. Józef Kuczyński, ks. Bronisław Drzepecki, ks. Władysław Bukowicki, o. Serafim Kaszuba - wygnańcy mogli od czasu do czasu uczestniczyć we Mszy Świętej i potajemnie przyjmować Sakramenty Święte. Duchowni ci pracowali i poświęcali się bez reszty Bogu i ludziom, wypełniając z ogromnym zaangażowaniem swoje posłannictwo. Do dziś te stanowią wzorce osobowe o najwyższej wartości.

Alumni z terenu Białorusi bardzo wysoko oceniają działalność ks. Adama Stankiewicza (1891-1949). Kapłan ten, gorący patriota białoruski, urodzony w powiecie oszmiańskim w katolickiej rodzinie, wstąpił do Seminarium Duchownego w Wilnie w 1910 r. Po uzyskaniu święceń kapłańskich, brał czynny udział w ruchu religijno-narodowym, popierając tworzenie szkół białoruskich i publikując własne artykuły i książki w tymże języku. I ten ksiądz poddawany był różnym represjom. Aresztowany w 1944 r. a następnie po raz drugi w 1949, został osądzony na 25 lat więzienia. Zesłany do Irkucka, tamże zmarł dnia 29 listopada 1949 r. i spoczywa na lagiernym cmentarzu wśród tysiąca innych ofiar".

Wspominając ks. A. Stankiewicza, swoją wypowiedź kończy Jerzy B. następująco: "... dla mnie ks. Adam Stankiewicz naprawdę jest przykładem. Wierzyć w Boga, służyć swojemu Narodowi - to jest sens życia".

Podobne przykłady ofiarnej pracy kapłańskiej ks. Mieczysława Małynicza podkreślił Alumn Paweł Ch. wspominając tego kapłana, który zmarł w 1968r. Respondent zamieścił w swojej wypowiedzi interesującą notatkę o dziejach Kościoła katolickiego w Homlu. Ta zabytkowa świątynia, zbudowana w 1822r, została w latach trzydziestych naszego stulecia zamknięta, a następnie wysadzona w powietrze. Kapłanów aresztowano i rozstrzelano. Ks. Mieczysław Małynicz pełnił swą posługę potajemnie. Dzięki Niemu na pozbawionym opieki duszpasterskiej terenie przetrwała gorąca wiara w Boga. Jego następca, ks. Sławomir pracuje do dzisiaj - jak pisze Paweł Ch. -- "... służy Bogu i ludziom z pełnym poświęceniem na terenie, gdzie ludzie cierpią wskutek czarnobylskiej biedy. Patrząc na Księdza pracującego wśród nich, chcę z radością iść za Chrystusem, którego śladami idzie ten Kapłan."

Ramy artykułu nie pozwalają na przytoczenie wszystkich wspomnień Alumnów o wielu zasłużonych kapłanach z Litwy, Białorusi, Ukrainy i innych terenów byłego ZSRR. Warto jednak przytoczyć przynajmniej jeszcze dwa przykłady ukazujące trudną drogę do kapłaństwa w minionym okresie.

W swoim liście Alumn Leszek M. napisał o ks. Józefie Bulko, urodzonym na Litwie w 1925r., ktory święcenie kapłańskie uzyskał dopiero w 1987r. "W ciągu kilku lat pracy w powierzonej Mu parafii Mosarz, podjął skuteczną walkę z nałogiem pijaństwa, zatroszczył się o urządzenie świątyni, doprowadził do ustanowienia dwóch kolejnych parafii w Woropajewie i Szarkowszczyźnie. Wykazał wiele uzdolnień pedagogicznych w pracy z młodzieżą, wpływając na rozbudzenie żywej i gorącej wiary w Boga, a również do posługi kapłańskiej.

Działalność ks. Józefa Grasiewicza wysoko ocenił Alumn Paweł Sz. Zasłużony ten kapłan /dziś już 89--letni/ represjonowany i wygnany na Sybir pełnił potajemnie posługę kapłańską. Na ziemiach Grodzieńszczyzny powstał Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosiernej /Ostrobramskiej/. Mimo wieku nadal czynny, pozwolił ludziom zachować wiarę, był inspiratorem licznych powołań kapłańskich i zakonnych.

Za bardzo interesujące podsumowanie artykułu można uznać wypowiedź Wiktora M., który kreśli sylwetkę zmarłego kapłana, ks. Stanisława Szczypty - proboszcza Katedry w Żytomierzu, podkreślił Jego wielkie zasługi dla zachowania wiary. Na marginesie tego wspomnienia Alumn Wiktor M. umieścił charakterystyczną refleksję: "... dlaczego ludzie z Zachodu choć też Katolicy, nie mogą zrozumieć nas ze Wschodu? /.../ Chociaż wszyscy jesteśmy katolikami, to jednak różni są katolicy: katolicy z tradycji jak na Zachodzie i katolicy z wiary, tu na tych postkomunistycznych terenach /.../ Nie trzeba nas nazywać konserwatorami, bo dla nas dawne obrzędy są rzeczą świętą i zostały okupione męczeńską krwią tysięcy ludzi." Ludzie na Białorusi nie zapomnieli starych pieśni, cenią dawne obrzędy liturgiczne, które -- jak pisze Respondent "były źródłem Światła Chrystusa na mojej umęczonej Ziemi..."

Wypowiedzi Alumnów WSD w Grodnie dotyczyły wzorów kapłańskich z terenu byłego ZSRR. Wzory te do dzisiaj aktualne inspirują przyszłych duchownych do poszanowania tradycji, przywiązania do ojczystej Ziemi, a przede wszystkim do żarliwej służby Bogu i ludziom.

O. Kazimierz Jędrzejczak, omi

Czym dla mnie jest POLSKA

Polska - moja droga Ojczyzna, gdzie urodziłem się w 1925 roku i wychowałem się w duchu wiary i tradycji moich przodków.

Mój praprapradziadek John Paterson of Gniadek przybył do Polski w 17 wieku i służył jako żołnierz najemny w pułku królewskim. Po ukończeniu służby dostał on kawał ziemi pod Warszawą i założył rodzinę. Mój dziadek Paweł Gniadek uczestniczył w 1863 roku w Powstaniu. Mój ojciec brał udział w wojnie 1920 roku.

W 1939 roku skończyłem szkołę powszechną N18 w Grodnie i zdałem egzaminy do gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza, gdzie się uczyłem nie długo. W 1940-41 roku uczyłem się w Średniej Polskiej szkole N2. We wrześniu 1930 roku wojska Radzieckie weszły do Grodna. W 1940 roku zaczęto wywozić Polaków na Sybir. Ale nas nie zdążyli wywieść.

Do 1939 roku byłem związany z podziemną organizacją a potem z AK. Będąc w AK zajmowałem się zaopatrzeniem. Dostawałem dla organizacji lekarstwa, wyżywienie i broń. Trudne to były czasy, ale miłość do Ojczyzy dodawała siły do przetrwania.

W 1944 roku Armia Radziecka wyzwoliła Grodno od faszystów. Poszedłem do Ludowego Wojska Polskiego. Byłem skierowany do 30 pułku piechoty. W Wojsku Polskim koso patrzono na byłych żołnierzy AK. Byli tacy, którzy trafili do sądu wojennego za udział w AK.

Skończyła się wojna. Rząd PRL ograniczał prawa AK. Dużo jej członków było w więzieniu. Wkrótce dowiedziałem się że moja matka jest ciężko chora. Udało mi się przyjechać do Grodna. Po kilku miesiącach choroby matka wróciła do zdrowia. W tym czasie Rząd PRL pozbawił obywatelstwa polskiego Polaków żyjących za granicą. Zostałem na Białorusi. Ciężkie to były czasy. Pracowałem w rozmaitych zawodach i jednocześnie studiowałem. Zostałem nauczycielem chemii i biologii. O swojej Ojczyźnie nie zapomniałem. Pisałem listy do Polskiego Radia i do krewnych w Polsce. Marzyłem o tym, by w Grodnie pojawiła się Polska szkoła i polskie gazety. Moje marzenie spełniło się w części. Dzisiaj są polskie klasy, jest Związek Polaków na Białorusi, wychodzi polska gazeta "Głos znad Niemna". Jednak dużo jeszcze trzeba zrobić nam Polakom na Białorusi. Potrzebny nam Polski Uniwersytet, Polski teatr, rozmaite polskie zakłady i Polscy farmerzy. Trzeba nam przywrócić statut weteranów Armii Krajowej.

Całe swoje życie oddałem za Polskę i wiarę. Polska powinna pamiętać i pomagać Polakom na Białorusi.

Jerzy Gniadek

Z ŻYCIA ZPB

Za głosem Kmicica

Gdzie brzmią polskie głosy? Przynajmniej nie tylko znad Niemna. W tym kraju jest dużo innych sławnych miejscowości. Jeżeli będziecie jechali z Mohylewa do Orszy, to bardzo łatwo dotrzeć do wsi Babinicze. Warto tylko trochę skręcić w stronę od głównego szlaku, żeby trafić właśnie do wsi, właścicielem której był znany Andrzej Kmicic, chorąży orszański, bohater znakomitej trylogii Henryka Sienkiewicza. Wystarczy tylko tego faktu, żeby wspomnieć dawne czasy. Na byłych granicach pierwszej Rzeczypospolitej pozostały nie tylko nazwy starych osiedli. W Mścisławiu, który był położonym najbardziej na wschód miastem wojewódzkim, i dzisiaj można oglądać stare mury obronne, oraz zdemolowane kościoły.

Na całej przestrzeni wschodniej Białorusi trafiają się katolickie cmentarze, nagrobki i napisy nagrobkowe w języku polskim. Są wyryte polskie nazwiska.

Patrząc na te zaniedbane mogiły, do niedawna wydawało się, że na tych ziemiach dawne dzieje na zawsze są skazane na niepamięć. I nic dziwnego. Ludzie, szczególnie w czasach stalinowskich, obawiali się nawet patrzeć w stronę grobów polskich. Przecież wszyscy wiedzieli o tym, że pod płytami grobowymi spoczywała szlachta, tam znajdował się "wrog klasowy!" Nawet litery łacińskie kojarzyły się z "nieprzyjacielską" kulturą zachodnią. W takich warunkach strach było przyznać się do polskości. W latach trzydziestych dość często - wystarczało jednego polskiego nazwiska, żeby niewinnego oskarżyć, że jest polskim szpiegiem. Do dziś nikt nie wie, gdzie są ich groby, ile było "maleńkich Katyni", przedtem jak powstał znany na cały świat ze swojej okropności Katyń pod Smoleńskiem.

W tych czasach na terenach wschodniej Białorusi były zamknięte wszystkie polskie szkoły. Wydawało się, że mowa polska już nigdy nie zadźwięczy znad górnego biegu Dniepru.

Jednak przychodzi słońce i na nasze krańce. Teraz widać, że nie udało się całkowicie zetrzeć śladów polskości w tym kraju. Przemawiają o tym nie tylko pozostałe pomniki. Mówią o tym też ludzie.

W Mohylewie istnieją, jeżeli tak można powiedzieć, dwa rodzaje Polaków. Jeden - to ci, którzy przyjechali z okolic Grodna i Wilna. Oni jeszcze mniej więcej pamiętają tradycje i język polski. Drugi rodzaj to ci, którzy od dawna, za czasów pierwszej Rzeczypospolitej mieszkali na terenach Mohylewszczyzny. Są tacy, u których w paszportach napisano, ze oni są Polakami i którzy w ogóle nie umieją rozmawiać po polsku. Dopiero teraz wielu z nich zaczyna uświadamiać swoje pochodzenie polskie.

Mimo wszystko można w naszym mieście znaleźć ciekawe ziarnka polskości. Państwo Kawecccy ze Szczecina, którzy niedawno byli w gościnie w Mohylewie, dziwili się, ile tu jeszcze ludzie pamiętają polskich piosenek, obecnie w Polsce nieznanych.

Sprawa odrodzenia polskości na tych ziemiach nie jest łatwa, lecz nie beznadziejna. Właśnie tak uważają członkowie Mohylewskiego Oddziału Związku Polaków na Białorusi. W stowarzyszeniu miejskim jest około 200 entuzjastów. Czy to za mało? Zaleznie od tego, z czym porównywać. Jeszcze po rewolucji Październikowej w Mohylewie istniały szkoły polskie, działał Związek Robotników Polskich, można było naliczyć 6 kościołów katolickich /nie mówiąc o całym obwodzie/. A teraz należało zaczynać niemal od zera.

Zorganizowaliśmy się w sierpniu 1991 roku. Nawiązaliśmy kontakty z Zarządem Głównym w Grodnie. Wówczas organizowano kursy języka polskiego dla dzieci i dorosłych. Pierwsza grupa była mieszana, ponieważ nie było podręczników dla dorosłych. Teraz mamy dwie grupy. Cieszymy sie z pierwszych osiągnięć. Niedawno z przyjemnością dowiedzieliśmy się, że jedna z uczennic kursów wstąpiła na uniwersytet w Łodzi, pomyślnie zdala egzaminy wstępne.

P)raca naszego Oddziału polega głównie na propagowaniu języka polskiego, organizacji pomocy w remoncie i konserwacji nagrobków na polskim cmentarzu.

Niedawno został zorganizowany polski zespół dziecięcy, który składa się z choru i tanecznej grupy. Już nie czujemy się samotnie. Jesteśmy bardzo wdzięczni za to, że otrzymujemy literaturę z Polski, podręczniki do nauczania języka polskiego.

Przedtem umiłowany i znany tylko z piosenek i klechd kraj okazuje szczerą gościnność dla swoich rodaków, którzy mieszkają w białoruskim mieście nad Dnieprem. Miejscowa Polonia otrzymało możliwość wyprawienia dzieci na wypoczynek do Polski. Oni nie tylko uczą się polskości, ale i nabierają zdrowia. Bo Mohylewszczyzna mocno ucierpiała w wyniku katastrofy czarnobylskiej. W tym roku 17 dzieci z polskich rodzin odpoczywało w Piasecznie koło Warszawy, 10 - w Szczecinie. Coraz częściej odbywają się spotkania dorosłych.

Trzeba zaznaczyć, że Mohylew - obwodowe miasto na wschodzie Białorusi, to ponad 500 kilometrów od Grodna i Brześcia. Do niedawna obywatele z Polski byli rzadkimi gośćmi w naszym miescie.

Sytuacja zaczyna się zmieniać dopiero teraz . Jest w tym zasługa tutejszego kościoła św. Stanisława i osobiście księdza proboszcza Władysława Blina, który przyjechał z Polski. Zaczynał prawie na pustym miejscu. Gmach kościoła był zdemolowany. Zachowały się tylko ściany. Ale stał się cud. W modlitwach znów zabrzmiała polska mowa. Coraz to przybywa w kościele wierzących. Niedawno, w lipcu tego roku w Mohylewie odbył się 1 Międzynarodowy Festiwal Piosenki Religijnej. W ciągu tygodnia szczególnie często dźwięczały ponad Dnieprem polskie głosy. Według miejscowej prasy najbardziej odznaczyły się zespoły "Remo" i "Spes".

Społeczność Mohylewa w większości życzliwie odniosła się do niezwykłego festiwalu. Chociaż uczestniczyli w nim również przedstawiciele innych chrześciańskich wyznań, a jednak święto było zorganizowane przez kościół katolicki, dlatego czemu zyskał on bardzo na autorytecie. Teraz łatwiej pracować i dla stowarzyszenia polskiego.

W otwarciu tego festiwalu wzięła udział pani senator Alicja Grześkowiak. Po raz pierwszy mieliśmy okazję usłyszeć przedstawiciela polskiego tak wysokiej rangi państwowej. W swoim przemówieniu okazała ona dużo współczucia dla rodaków, którzy mieszkają daleko na wschod od Buga.

Niestety, do dziś Mohylewski Oddział ZPB nie ma własnego lokalu. O tym nie raz mówiliśmy na swoich zebraniach. Chcemy w naszym mieście zorganizować polski ośrodek handlowo-kulturalny. Były prezes rady miejskiej obiecywał przekazać trzy stare domy na naszą własność. Teraz czekamy na oficjalną odpowiedź w tej sprawie. Ale sukces zależy nie tylko od pozycji miejscowych władz. Odbudowa domów potrzebuje pieniędzy. W tej chwili to ponad nasze możliwości.

W takiej sytuacji jesteśmy bardzo zaciekawieni współpracą z polskimi firmami. Nie potrzebujemy bezinteresownej pomocy. Jeżeli sprawę dobrze obmyślić, polskie firmy mogą na tym osiągnąć zyski.

Jesteśmy zainteresowani współpracą z obywatelami Polski. To w naszych obustronnych interesach. I wzywa nas do tego Andrzej Kmicic, którego głos słychać w naszych okolicach.

Henryk Zotow
Mohylew

PAMIĘCI WIESZCZA

Po tragicznych latach terroru i ucisku narodowościowego ruszyło nasze polskie odrodzenie narodowe.

(Fot. Waniukiewicz)

W tym trudnym dla nas momencie sięgnęliśmy do wartości nadrzędnych - religijnych, narodowych, do tradycji kulturowych i spuścizny historycznej.

Nie jest przypadkowe, że na początku swej działalności na rzecz odrodzenia na Grodzieńszczyźnie kultury polskiej, Polskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe przyjęło imię wieszcza narodu polskiego Adama Mickiewicza.

Jego imię, jego ideały, twórczość i postawy życiowe dodawały i dodają nam otuchy.

Twórczość Adama Mickiewicza jest dziedzictwem całej ludzkości, ale przede wszystkim dziedzictwem narodu polskiego.

Wychodząc naprzeciw naszym staraniom o budowę pomnika Mickiewicza Rada Miejska m. Grodna decyzją dnia 18 listopada 1992r., uwzględniając prośbę Związku Polaków na Białorusi o uszanowaniu pamięci polskiego wieszcza postanowiła: "udzielić zgody na budowę w Grodnie popiersia Adama Mickiewicza".

23 stycznia decyzją Zarządu Głównego Związku Polaków na Białorusi został zarejestrowany Społeczny Komitet Budowy pomnika Adama Mickiewicza w Grodnie przy ZPB. W skład komitetu wchodzą:

Prezes - Tadeusz Malewicz - Wiceprezes ZPB, Grodno.

Członkowie Komitetu:

1. Stanisław Bujnicki - Dyrektor Przedsiębiorstwa "Monolit" - członek ZG ZPB, Grodno.
2. Ryszard Kacynel - prezes Komitetu im. A.Mickiewicza
3. Stanisław Kiczko - Prezes Towarzystwa Artystów Plastyków przy ZPB, Grodno.
4. Ewa Cywińska - Prezes Podlaskiego Oddziału "Wspólnota Polska" w Białymstoku, Polska.

Ciąg dalszy na str.5

Ludność polska na Ziemi Białoruskiej

III

Na podstawie zaprezentowanych informacji spisowych, dotyczących wyznania, jak też bogatej dokumentacji faktograficznej oraz licznej literatury polski demograf i statystyk W. Wakar /1918/ określił w 1897r. strukturę narodowościową Ziemi Białoruskiej. Wg szacunku W. Wakara ludności narodowości polskiej na terytorium, ktore wiele lat później znalazło się w granicach Białorusi było - 838,9 tys. Było jej niewiele mniej niż wyznawców kościoła rzymsko-katolickiego. Jedynie 40,8 tys. katolików nie zostało zaliczonych do ludności narodowości polskiej. Nawet zakładając pewne zawyżenie przyjętym oszacowaniu liczby Polaków, to musimy brać pod uwagę niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne. Wiejska ludność katolicka widząc dyskryminacje polskiej oświaty, kultury i języka nie była skłonna do szczerych deklaracji przed rosyjskim urzędnikiem. Jedynie w kościele ujawniała swoją odrębną tożsamość kulturową i obyczajową, która w miarę wzrostu uświadomienia ewaluowała w kierunku coraz bardziej zdecydowanej opcji narodowościowej. W trakcie przeprowadzania spisu do grupy polskojęzycznej kwalifikowano ziemiaństwo i inteligencję posługującą się literackim językiem polskim. Natomiast katolicka ludność chłopska używająca tzw. języka "tutejszego" włączano automatycznie do grupy białoruskojęzycznej.

Według oceny zaprezentowanej przez W. Wakara wschodnie powiaty byłej guberni wileńskiej skupiały dużą liczbę Polaków. Najwięcej ich było w powiecie Lida i Oszmiana. W obu tych powiatach Polacy przekraczali połowę zaludnienia. Było ich łącznie w tych dwóch powiatach 107,3 tys., gdy Białorusinów jedynie 53,3 tys. Wysoki udział ludności polskiej został również w powiecie Wilejka i Dzisna należących również do guberni wileńskiej, jak i w dwóch powiatach należących do guberni grodzieńskiej /Grodno i Wołkowysk/.

Badania W. Wakara jak i innych badaczy polskich wykazały, że między etnicznym obszarem litewskim na wschodzie a białoruskim na zachodzie wyodrębnił się etniczny obszar polski. Pasmo to ciągnęło się wzdłuż linii komunikacyjnej łączącej Grodzieńszczyznę z Dyneburgiem nad Dźwiną. Ośrodkiem centralnym tego obszaru było polskojęzyczne Wilno.

Świadomość narodowa warstwy chłopskiej zaczęła wyraźnie się kształtować dopiero w końcu XIX wieku. Wyraźną granicą językową oddzielali się od ludności słowiańskiej na tym obszarze Litwini. W ramach chłopskiej ludności słowiańskiej /białoruskiej, polskiej, rosyjskiej czy

Ciąg dalszy na str.5

ALEJA BRZOZOWA

Rok 1941 - szarą okupacyjną egzystencję rozjaśniła nagle wiadomość, że wspólnik zaatakował wspólnika. Wkrótce wojska niemieckie znalazły się za Mińskiem i za namową kolegi białostoczczanina zdecydowałem odwiedzić grodzieńskich przyjaciół.

Granicę z GG do Ost-Reichu pokonaliśmy za Małkinią w porannych oparach jesiennej mgły. Do Łap na piechotę, a dalej już towarowym w breku.

Niemen przebyłem samotnie, i korzystając z postoju na grodzieńskim dworcu postanowiłem spędzić noc w pustym, stojącym na sąsiednim torze wagonie towarowym. Nie zdążyłem się jeszcze dobrze usadowić, aby przeczekać do rana, gdy głośne Raus-komme, komme, błysk latarki i lufa pistoletu rozwiały marzenia o śnie. SS-owiec sprawdził kennkartę i odprowadził do dworcowej poczekalni, aby wyjść po następnych amatorów podróży na gapę przytrzymywanych przez kamrata.

Jak nie skorzystać z takiej okazji? Przez znane boczne wyjście wypadam na plac przeddworcowy, a tam domostwa daleko, pustka poza okrągłym, stożkowym klombem. Chwaląc radzieckich ogrodników wgryzam się w tem klomb od strony miasta, przykrywając zeschłymi atamy. Od dworca słychać bieganinę, wrzaski, wreszcie cisza, niestety, do rana jeszcze parę godzin. Dopiero gdy pojawili się pierwsi cywile zapewniając, że już po godzinie policyjnej, ruszam za nimi.

Miasto jeszcze spało, lecz i w dzień będzie podobnie. Dziwnie mało ludzi. Ulice jakby wymarłe, nie te znane sprzed lat. Gdzież ten gwar, rejwach kresowego, przepełnionego dobrem miasta? Witryny zawsze pełnych, barwnych i pachnących sprzedawanym towarem sklepów zabite deskami, szare, martwe. Wszędzie czuje się jeszcze tę dziwną, specyficzną woń, zapamiętaną z Szepietówki. Za kilka lat, w lipcu, przypomni się ponownie, już na dłużej. Z wielu przyjaciół, kolegów, znajomych, tylko dwie żony oficerów, które niedawno wyszły z ukrycia, oznajmiły, że "tu był koszmar". Wówczas zrozumiałem sens tryumfalnych bram, których kikuty z resztkami transparentów powitalnych stały jeszcze na ulicach, a atmosferę spokoju może jeszcze wówczas gwarantowało dwujęzyczne ogłoszenie wiszące na bramie więziennej: Geschlossen-Remont.

Następnego dnia ostateczny cel podróży, podgrodzieńska osada. Na szosie grandzickiej przejmująca pustka. Gmina w Hoży była już czynna i szybko załatwiłem poświadczenie własności. Wkrótce zostało spalone w obawie przed rewizją.

Odrzwia hożańskiego kościółka zabite deskami, księża powywożeni. Cudowny Obraz podobno ukryty, czy ocalał? Czcił go okoliczny lud, a sierpniowe odpusty to niezapomniane wrażenia do dzisiaj. Na pewno i w Jej opiekę polecała mnie Matka, gdym wyjeżdżał na wojnę. Niestety, lata zatarły w pamięci ten wizerunek, lecz gdy kiedykolwiek odwoływałem się do Jej pomocy, postać domowej Ikony zawsze kojarzyła się w tle kościoła hożańskiego. Miejscowi ostrzegali, że w lasach pełno radzieckich maruderów. Droga wiedzie skrajem puszczy grodzieńskiej. Początkowo cisza. W połowie leśnego odcinka nagle trzaski łamanych gałęzi. Dziki, wilk? Strzał, jeden, potem drugi, bliższy. Kłusownik czy zgłodniały sowiet? Szkoda byłoby nie dojść do celu, już tak niedaleko, bo szansy z nimi nie byłoby żadnej. Nie przez tę ciepłą kurtkę, lecz te cudownie uratowane z wrześniowej zawieruchy, przyduże narciarki, prawie nowe.

Cisza, ruszam więc ku swoim. Dookoła pojedyńcze puste chaty, wsie jakby wymarłe. Ani wieczornego ryku bydła, ani szczekania psów, ani dymu z kominów.

Wreszcie zaczynają się bliskie sercu łąki, w oddali pola. Łąki nie koszone, pola nie uprawiane, zlewają się w jedną szrą plamę jakby martwą dziurę otoczoną dookoła zielenią lasów. Niekiedy wydawało się, że błądzę: gdzie rowy melioracyjne, takie zawsze zadbane? Tyle organizacyjnej pracy Ojca, a trudu i wysiłku wynajętych starowierców. Lubiłem przyglądać się ich mrówczej, rytmicznej, spokojnej pracy i ich rozwianym, siwiejącym brodom. Teraz, jedynie bardziej strzelista linia mniej wyszarzałych chwastów wskazywała drogę tej syzyfowej pracy.

Po czterech wspaniałych gospodarstwach tylko ruiny, porosłe zielska i cisza, przerażająca cisza. Powywożeni, czy wszyscy kto przeżyje? Dochodząc do rodzinnych zabudowań poczułem się dziwnie, łomotało serce, przeszywał dreszcz żalu, rozpaczy. Tyle lat znojnego wysiłku zniszczono w niecałe dwa lata - po co? Po to by teraz potępiać, czy przebaczyć, tolerować czy nienawidzić? A może tylko analizować dziwne i kręte koleje losu "tutejszych"?

Brzozy witały milcząc. Przeogromne świerki w ogrodzie wycięte, żadnego drzewa owocowego, po plotach ani śladu. Nawet nie podarowano życia starej dzikiej gruszy, która osłaniała w południowe spiekoty, gdy zasiadano w "barze pod gruszą", a radowała spoglądając na dzieciarnię bawiącą się w naturalnej piaskownicy, którą chroniła.

Z zabudowań gospodarskich kupy gruzu. Maszyn rolniczych żadnych. Po tym jakby pogorzelisku plątało się jedynie parę wymizerowanych kuraków, pozostałość licznego inwentarza.

Ostały się jedynie dwa domy mieszkalne. Pracowniczy, nowy, i nasz, stary. Ten podobno wzrastał z brzozami. Przerosły go, lecz zestarzeć mu się nie pozwalano. Przetrwał carat, Niemców, niepodległość, czy da radę komunistom? Jak długo będzie dogorywał? Miał być pusty, wydawało się jednak, że ktoś tam nocował? Zapewnie Bronek, dawny pracownik. Był ofiarą propagandy jeszcze przed wojną, później jej sługusem, a teraz obawiał się wymiaru sprawiedliwości.

Andzia, gdy opowiadała długo w nocy o zimowych wywózkach sąsiadów, o wrzucaniu na grochowiny sanek w trzaskający mróz drobiazgu Janków wyrwanego z rozgrzanych łóżeczek, a nie wszystkie miały ciepłe okrycia, płakała, bardzo płakała.

Nazajutrz z siedmioma jajami dla oficerskich, cudem nie wywiezionych dzieci, przeszedłem tylko koło tego domu wtapiając się w mocno poranioną Aleję. Miejsce, w cieniu jej rozłożystego, stale niespokojnego listowia, wakacyjnych dysput z Janem,, popołudniowej mipetraki, zabaw i ucieczek od kar za różne psoty, niedzielnych wyczekiwań na gości. Obok, na prawo dróżka do Janowych zabudowań: też same gruzy i chwasty. A wydawało się, że ujrzę ganiającą koło ganku, zawsze roześmianą ich szustkę, i krzątającą się, wiecznie zatroskaną Stasię. Może przeczuwała, że grób jej w nieznanym będzie miejscu, o tysiące kilometrów. Nie usłyszę już: Zbysiek poczkaj, zara bede, pogadamy...

Brzozy żegnałem na zawsze. One, cichutko szemrząc listkami, żaliły się, że chociaż tyle przeżyły, tyle widziały, tyle słyszały, nie mogą już znosić tych zawodzeń i szlochów, jęków i kwileń, zziębniętych, trzęsących się maleństw Igraszków, które co noc o "tamtej" godzinie, łącząc się z ciągnącymi od łąk zawodzeniami od Strawińskich i Surowców, przypominają ten żałobny, wysiedleniowy kondukt, którego grabarzami byli przedstawiciele wyzwoleńczej, bohaterskiej armii niosącej wolność i wybawienie ludom świata. Trzymali oni zamiast latarni obciągniętych kirem, sztychy na karabinach.

Powiedziały, że gospodarz Jan szedł obok sań z głową odwróconą, wyprostowany, jak na ułana przystało, hardy w swej niemocy, jak legunowi wypadało. A o czym on myślał, nie wiedziały. Może o swojej i żony, podkraśnickiej ziemi, z której zaciągnął się jako siedemnastolatek, aby walczyć również o Wolność.

Na rozstajach, przy resztkach stojącego tu Krzyża, ostatnie spojrzenie w Aleję, a wiatr zawył wtedy, że tu, od Dźwiny po Zbrucz i Dniestr, po Prut do Sanu i Bugu, takich kondu- któw było wtedy tysiące i nikt o nich nie mówił, nie pisał, nawet nie wierzył, że coś podobnego mogło mieć miejsce w sercu Europy. A może tylko udawano, że nie wiedzą.

Rok czterdziesty pierwszy, to wzrastanie pokolenia Konwickich, ostrego strzelania lub bytowania w lubieżnym uścisku wodza narodów, pokolenia Herling-Grudzińskich, zawieszenia pomiędzy nimi papieskiego i mojego oraz rozpoczęcia exodusu z Kresów, najstarszego. Zaczynał się bowiem koniec polskich Kresów.

Pierwsze jaskółki późniejszych masówek, zdezorientowane w Łapach. prosiły o pomoc widząc, że zaledwie przyjechałem, umawiam się na dalszą podróż. Proszę bardzo, zwłaszcza że przewoźnicy prosili o powiększenie grona chętnych: pieniądze odbiorą w wagonie, staną przed Małkinią, przyjadą z Wilna o północy, oczekiwać za Łapami, drugi przejazd, dwa gwizdy, przystaną, wsiadać szybko, skład towarowy.

Moi rozmówcy z jejmością na czele, kuzynką asystentką i trzech małolatów, nie próżnowali, bo gdy zjawiłem się na przejeździe, czekało już liczne grono. Ciociunia trudności w siadaniu nadrabiała łatwością dysputowania i częstego zwracania się ku swoim, ku Wilnu, wykonując przy tym przeróżne manipulacje w ogromnej kobiałce.

Przyjadą? - zapytała.

Przyjadą! - odparłem wściekły wracając z nieudanej kolacyjnej wyprawy, odurzony, drażliwym lecz miłym, powiewem wileńskich przysmaków. Okazały się gomułkami z kminkiem.

Rozmieściliśmy się w luźno stojących cembrowinach z polskimi jeszcze metryczkami. Chłodno, niebo roziskrzone gwiazdami, a na każdej smakowita gomułka, uśmiechająca się i prowokująca: z Łap mnie. Sierp księżyca niczym kuszący burłaczek jejmościowy, bo do niego właśnie często sięgała, odwracając się, wysyłając przed tem asystentkę: czy przyjadą? Wspomniałem o nieudanym kolacyjnym polowaniu i chłodzie. Przysłała szalik i, może raczej kuzynkę na pożarcie, niż chociaż jedną gomułkę.

Przyjechali po drugiej, gdy zachmurzyło się i zaczęło siąpać. Lecz nawet trudności w windowaniu cioci do wagonu, chociaż odbyło się na sztywno, nie zdołały mnie już zmiękczyć.

Po przyjeździe, oddając pożyczony szlik, poczułem się nieswojo uprzawszy segregowanie ciocinego pancerza: na plecach i pośladkach miała zawieszone płaskie tace, z przodu wypukłe salatery i przeogromna na brzuchu patera, a warząchwie i czerpaki, każde z rodowym godłem, wzdłuż ud i pod kolanami. Wszystko na przemyślnych szelkach.

Wówczas zrozumiałem sens błagalnego, stanowczego szeptu ciocinej ekipy, i dzielność cioci, gdy ominąwszy ogromną kałużę, zażądałem na samej granicy:

Niemcy, szybko padnij. Usłyszałem: ciociu, ciociuniu kochana, przynajmniej uklęknij. Ciocia padła.

"Cudownie" przeprowadzeni i po uporaniu się z dworcową żandarmerią, z którą ciociunia wdała się w dysputy w ich języku, opróżnialiśmy resztki. Ostatnia z burłaczka garstka została przeznaczona dla przewodnika, zaintrygowanego dziwnym metalicznym brzękiem wydobywającym się podczas wyjmowania kolejnych gomułek. Był to pomieszany z nimi srebrny drobiazg uzupełniający ciociny pancerz, zajmujący prawie cały stół.

Czy szczęśliwa jednak okaże się ta zmiana stolicy serca na stolicę znoju i walki? W pamiętnym wrześniu 39 roku, ogarnięta szałem ucieczek na wschód polska ludzka masa, często, nawet bardzo często, wybierała nieświadomie drogę do "nikąd", albo, już na zawsze, odrywała się od rodzimych korzeni. "Gdzież więc większy jest tragizm wojny, czyż w tych mogiłach, czy tych co przeżyli, ale wyrwani zostali ze swoich gniazd...? (Herling-Grudziński - Dzienniki 1984-1988).

Zbigniew Ślaski

Ludność polska na Ziemi Białoruskiej

III

Ciąg dalszy ze str.4

ukraińskie/ bariery językowe były mniej wyraźne i nie one odgrywały decydującą rolę w kształtowaniu się odrębności narodowej. Na pograniczu polsko-białoruskim, polsko-ukraińskim wierni kościoła rzymsko-katolickiego nie tylko przez siebie ale i przez otoczenie byli określani jako Polacy.

Polaryzacja narodowościowa, powstała nie na podstawie używanych gwar językowych, które niewiele się różniły od siebie, lecz wyznania. Powstały obiektywne przesłanki do wytworzenia się na pograniczu litewsko-białorusko-polskim mieszanej strefy narodowościowej. Wyznawcy prawosławia stawali się Białorusinami, wierni kościoła rzymsko-katolickiego używający języka litewskiego - Litwinami. Natomiast ludność chłopska posługująca się gwarami języka białoruskiego, lecz wyznania rzymsko-katolickiego - Polakami. Należy wyraźnie stwierdzić, że wszystkie późniejsze spisy, jak też ewolucja stosunków etnicznych wykazały, że przeprowadzone przez W.Wakara wyliczenia i szacunki oddały w sposób bliski ówczesny stan narodowościowy. Postawiona przez niego teza, że ludność katolicka zachodniej i centralnej Białorusi, głównie zaś Ziemi Wileńskiej i Grodzieńskiej, którą spis rosyjski z 1897r. zakwalifikował do ludności białoruskojęzycznej, pomimo jej litewskiego, względnie białoruskiego pochodzenia stała się w dużym stopniu ludnością narodowości polskiej, okazało się prawdziwe /wg specjalistów była to pierwotnie ludność pochodzenia litewskiego, która przyjęła wyznanie rzymsko-katolickie, następnie zaś uległa stopniowej slowinizacji przyjmując język białoruski a następnie polski/. Późniejsze wydarzenia historyczne wykazały, że katolicka ludność chłopska tych obszarów w latach 1918-1920 obstawała zdecydowanie za państwowością polską. W latach II wojny światowej za lojalnością wobec Polski poddana była deportacjom i prześladowaniom. Po zmianie granic ludność ta w dużym stopniu wybrała masową repatriację do Polski. Część tej ludności w liczbie 0,5 mln pozostała w swoich miejscach zamieszkania i pomimo dyskryminacji i terroru zadeklarowała w trakcie spisu sowieckiego w 1959r. narodowość polską. Zarysowane przez W. Wakara rozmieszczenie tej ludności w 1897r. jest w dużym stopniu zgodne z tym co zostało ujawnione na mapie radzieckiej, opublikowanej w Atlasie Narodow Mira wydanej w 1964r. w Moskwie, pokazującistniejącą w 1959r. strukturę narodowościową pogranicza litewsko-białoruskiego. Stosunki etniczne ukształtowane w końcu XIX wieku pomimo wyjątkowo niekorzystnych dla Polaków warunków politycznych odznaczały się w ujęciu przestrzennym trwałością.

Piotr Eberhardt

PAMIĘCI WIESZCZA

Ciąg dalszy ze str.4

5. Irina Klimienko - Kierownik wydziału kultury Rady Miejskiej m. Grodna.
6. Piotr Januszkiewicz - artysta, Grodno.
7. Wojciech Załęski - artysta-rzeźbiarz, m. Supraśl Polska.
8. Stanisław Pieluć - Prezes Oddziału Miejskiego ZPB w Grodnie.
9. Józef Parzecki - student Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.
10. Halina Rudnicka - członek komitetu budowy pomnika A. Mickiewicza.

Chcemy poinformować także, że byliśmy przyjemnie zaskoczeni i zdziwieni, gdy Oddział Wiejski ZPB w Makarowcach już dnia 15 czerwca 1993r. przekazał na budowę popiersia A. Mickiewicza 38 505 rubli.

Lista ofiarodawców będzie drukowana w gazecie "Głos znad Niemna". Chęć pomocy w projektowaniu pomnika zgłosił Sekretarz Generalny Stowarzyszenia Architektów Polskich Zygmunt Skrzydlewski. Pomoc w budowie zaproponowały również władze miasta Grodna, niektóre firmy i osoby prywatne, artyści-rzeźbiarze i działacze społeczni. Liczymy na pomoc i ofiarność Polaków Grodzieńszczyzny, zwłaszcza zrzeszonych w szeregach licznych oddziałów ZPB. Wszelką informację o przebiegu projektowania i budowy popiersia A. Mickiewicza można uzyskać u Prezesa Społecznego Komitetu Budowy pod adresem:

230023 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
ZPB, tel. 44-94-57

Zwracamy się do wszystkich rodaków z prośbą o pomoc w budowie pomnika Adamowi Mickiewiczowi w Grodnie i wsparcie finansowe naszej inicjatywy.

Podajemy konta i adresy do kontaktów:

W Polsce - Powszechny Bank Kredytowy w Warszawie I Oddział w Białymstoku 370406 - 201188-139-111

- Podlaski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" w Białymstoku ul. Kilińskiego 6

Na Białorusi - konto 100700222 Uprawlenie Belbiznesbanku, kod 705.

Opracowała Irena Artisz

FUNDACJA POLAKOM NA BIAŁORUSI

Działająca od kilku lat w Lublinie Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. Tadeusza Goniewicza jest dla nas Polaków zamieszkujących na Białorusi podporą duchową i kulturalną.

Zarząd Główny Związku Polaków na Białorusi z siedzibą w Grodnie na trwałe związał się z tą Fundacją. To dzięki Fundacji dotarły do nas pierwsze specjalnie przygotowane podręczniki do nauki języka polskiego, z całym metodycznym wyposażeniem. Łącznie z zeszytami do ćwiczeń, przewodnikiem metodycznym dla nauczycieli, i kasetami, służą naszym dzieciom w stawianiu pierwszych kroków. Była to również wielka pomoc finansowa, jako że pełne wyposażenie dla uczniów klas I i II otrzymaliśmy bezpłatnie.

Wyprawkę tę uzupełniono jeszcze magnetofonami. Fundacja corocznie dosyła podręczniki, śpiewniki, mapy i literaturę dziecięcą.

Lato z Fundacją

Obecnie w przygotowaniu jest podręcznik do nauki języka polskiego dla kl III, także z pełnym metodycznym wyposażeniem. Autorką tych książek jest pani Helena Meterowa.

To z Fundacji otrzymaliśmy albumowe wydania książki "Życie Jezusa Chrystusa", "Atlas biblijny", oraz zestaw tablic ortograficznych. Otrzymujemy rok roczne kalendarze i kwartalnik "Rota", którego Palacy są stałymi prenumeratorami. Podręczniki przywożone nam z Lublina, Dział Oświaty Związku rozprowadza do innych miejscowości na Białorusi m. in. do Odelska, Skidla, Słobódki, Woronowa, Oszmiany, Paszkowic, Rogożnicy i wiele innych.

To dzięki wysiłkowi kilkunastu pracujących tam osób wspierana jest nasza polskość i rozszerza się wiedza o polskiej kulturze.

Nasza młodzież jest też co roku gościem fundacji, która organizuje kolonie letnie. Uczestniczy w nich młodzież z najróżniejszych zakątków naszego Kraju, tam gdzie biją polskie serca m. in.Holszany, Mosty, Brześć, Boruny, Woronowo, Lida, Baranowicze, Dulowcy, Roś, Pińsk, ogółem 370 osób.

W gazecie kolonijnej grupa dzieci z Baranowicz pisała: "400 kilometrów droga od Baranowicz do Lublina nie była dla nas ciężka i nudna, bo każdy wiedział, że jedzie do swojej Ojczyzny.

W Terespolu czekał na nas autokar, którego kierowca bardzo serdecznie nas powitał. Późnym wieczorem przyjechaliśmy do Dąbrowy, gdzie nas spotkali nasi opiekunowie.

Pierwszy dzień nie był dla nas łatwy, ale opiekunowie bawili nas z całych sił. Już pierwszego dnia nauczyliśmy się wielu wesołych piosenek i zabaw. Grupa naszych dziewcząt nie miała dużo czasu na wypoczynek, bo przygotowywała się do koncertu, który odbył sie 6 lipca w Lublinie w "Chatce Żaka".
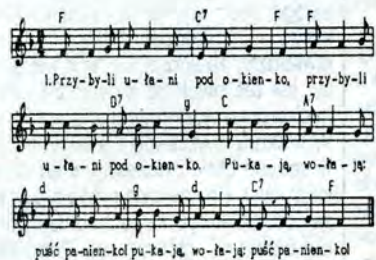
Przez naszą gazetę chcemy podziękować Fundacji im. T. Goniewicza,a szczególnie prezesowi p. Józefowi Adamskiemu i p. Joli Kwiecień za zorganizowany dla nas wspaniały wypoczynek, za troskę o nas. Chcemy także podziękować Towarzystwu Przyjaciół Grodna i Wilna za pyszne słodkie prezenty"...

Główne hasło Fundacji: "Oddalonym ale bliskim sercom" jest wspaniałym przykładem więzi. My, tu na Wschodzie kraju ojców, czujemy stałą troskę jaką otacza nas Fundacja i jesteśmy wdzięczni za pomoc w niesieniu kaganka oświaty na Białorusi. Trudno wyrazić łączące nas więzi słowami, ale bez takiej właśnie pomocy niemożliwym byłoby funkcjonowanie już na szeroką skalę rozwiniętego szkolnictwa.

W imieniu wszystkich czujących potrzebę oświaty polskiej na Białorusi serdecznie dziękujemy za pomoc duchową i materialną.

Mat.

Przybyli ułani...

1. Przybyli ułani pod okienko.
Pukają, wołaja: puść panienko!
2. O Boże, a cóż to za wojacy?
Otwieraj nie bój się, my Polacy.
3. Przyszliśmy napoić nasze konie,
za nami piechoty pełne błonie.
4. O jezu, a dokąd Bóg prowadzi?
Warszawę odwiedzić byśmy radzi.

Wianki na Niemnie

Na konkurs "Moje wakacje z Polską"

Urodziłem się w Grodnie, ale stale mieszkam w Mińsku. Do Grodna przyjeżdżam na wakacje. W tym roku - również.

23 czerwca do Grodna przyjechała z wycieczką byłych grodnian z Koła im. Elizy Orzeszkowej w Warszawie najbliższa przyjaciółka mojej mamusi (tak nazywam babcię) pani Irena Śmigielska. Od razu zatelefonowała do nas. Jednocześnie poinformowała, że wieczorem pójdą nad Niemen na wianki. Bardzo chciało mi się na te wianki. Szybko więc zebraliśmy się. Z grodnianami z wycieczki spotkaliśmy się w kościele Farnym, i wszyscy razem ruszyliśmy ulicą Zamkową nad Niemen, który uczestnicy wycieczki bardzo lubią.

Po spacerze nad Niemnem wszystkich zaprosili do siebie na poczęstunek państwo Kidziunowie. W małym pokoiku zmieściło się ponad 20 osób. A przed domem na ławie leżały trzy duże wianki. Były śliczne: splecione z drobnych rumianków i gałęzi o dużych zielonych liściach, zamocowane na drewnianych krzyżach. Między gałęźmi stały świece, a w centrum lampka ze świecą.

Niedaleko browaru, gdzie do wody prowadzą szerokie kamienne schody zapaliliśmy świece i odepchnełiśmy wianki na głęboką wodę. Ja i mój brat Aleksander wrzuciliśmy do wody swoje małe wianeczki, które nam zrobiła mama z polnych kwiatów, które rosły na Zamkowej górze. Niemen przyjął wianki, i one szybko popłynęły z prądem. W zmroku, który nastąpił, świece na wiankach jaskrawo płonęły. Wyglądało to wspaniale, a my szliśmy obók wybrzeża Pierackiego w stronę nowego mostu. Panowała pogodna, spokojna, ciepła i czarująca noc świętojańska. Brzmiały nad Niemnem cudowne stare pieśni z przedwojennych lat. A po Niemnie płynęły gorejące wianki. Z nowego mostu wyglądały jak duże ogniska na wodzie.

Nigdy nie zapomnę tej uroczystej piękności. Cieszę się że mam na imię Jan.

Jan Grudo (10 lat)

PRZEŁOM W TURYNIE

W 1992 r. zysk netto FIAT-a był o prawie połowę mniejszy niż rok wcześ niej. Od dłuższego czasu FIATnie wprowadził - w przeciwieństwie do swoich konkurentów - na rynek nowego modelu. Ostatni przebój, model uno, ma już 9 lat. W ub. r. zanotowano spadek sprzedaży wszystkich z wyjątkiem cinquecento, modeli tej firmy. Cinquecento odnotowało w ub.r. kilka spektakularnych sukcesów (m.in. samochód roku w Polsce), a ostatnio szwajcarskie Stowarzyszenie Ruchu Drogowego po przebadaniu dwustu modeli różnych marek przyznało mu tytuł najbardziej ekologicznego samochodu. Jedna z zachodnich firm konsultingowych, analizująca rynek samochodowy w Europie, doszła do wniosku, że w XXI wieku na starym kontynencie pozostanie tylko sześć koncernów samochodowych. FIAT połączy się - jej zdaniem - z Fordem Europie i powstanie największy koncern samochodowy tego kontynentu. O połączeniu się tych dwóch potentatów mówi się od dłuższego czasu, a ponoć w połowie lat osiemdziesiątych porozumienie było gotowe do podpisania. Każdy z partnerów pragnął jednak zachować kontrolny pakiet akcji w nowym koncernie. W tym czasie FIAT wykupił zadłużoną Alfę Romeo, Innocenti, bielską FSM, a ostatnio w całości firmę Maserati, produkującą około tysiąca samochodów sportowych rocznie. Zintensyfikowanie rozmów między Renaultem a Volvo zdecydowanie ucięło wszelkie spekulacje na temat przejęcia przez Francuzów 40 proc. akcji włoskiego koncernu. Od pewnego czasu w Turynie pojawiają się przedstawiciele Tojoty i Peugeota. Zwiastunem nowej serii aut z Turynu jest fiat punto. Jego oficjalna prezentacja nastąpi pod koniec lata, a jesienią pojawi się on na rynku europejskim. W niektórych publikacjach nowy model określany jest mianem "tipo B". Jest to nieporozumienie wynikające z błędnego tłumaczenia. Długość nowego auta - 3,76 m, lokuje go dokładnie między uno a tipo. Samochód produkowany będzie w wersji trzy- i pięciodrzwiowej. FIAT przewiduje 30 wariantów tego auta. Wyposażone zostaną w kilka silników - zarówno benzynowych, jak i Diesla- o pojemności od 1100 do 1700 cm sześc. oraz mocy 155-135 KM. Samochody będą posiadały mechaniczne oraz automatyczne skrzynie biegów. Punto jest kolejnym dowodem na to, że turyński koncern zdecydowanie nastawił się na produkcję małych i średnich samochodów.

(FIAT "PUNTO")

Ukończyłem Wojskową Akademię Dyplomatyczną i pół roku spędziłem na stażu w IX Zarządzie Służby Informacji GRU. Potem z pionu analizy danych przeniesiono mnie do działu, zajmującego się ich zdobywaniem. Nie, informacji nie zdobywa się wyłącznie za granicą.

Związek Radziecki odwiedzają miliony cudzoziemców, część z nich jest w posiadaniu interesujących nas wiadomości. Tych właśnie należy wyławiać, werbować, wydzierać im sekrety - siłą, podstępem albo pieniędzmi.

Praca przy zdobywaniu informacji, to bezwzględna walka tysięcy oficerów KGB i GRU o najbardziej interesujących obcokrajowców. Jak sfora psów rzucają sie na zdobycz. I jest to doprawdy pieskie życie. W Moskwie kieruje tą robotą bezwzględny generał-major GRU Borys Aleksandrow, któremu najtrudniejsze nawet zadania wydają się wykonalne, który bez wahania z powodu błahych potknięć łamie kariery młodym wywiadowcom. Rok przepracowałem w Zarządzie generała Aleksandrowa. Był to najcięższy rok w moim życiu. Ale był to zarazem rok mojego pierwszego werbunku, rok pierwszego samodzielnie zdobytego tajnego dokumentu. Ten, kto potrafi dokonać tego w Moskwie, która juz nie ma dla nas wielu tajemnic - może liczyć na wyjazd. Kto potrafi pracować w Moskwie, wszędzie da sobie radę. Dlatego właśnie siedzę w malutkiej węgierskiej piwiarni, ściskając w dłoni zimny, wilgotny kufel aromatycznego, prawie czarnego piwa.

AKWARIUM

Wiktor Suworow

Jestem szpiegiem.

Jestem oficerem zdobywającym informację, tak zwanym oficerem operacyjnym. Moi starsi koledzy mają pełne ręce roboty, każda akcja wymaga odpowiedniego ubezpieczenia. Trzeba odwracać uwagę policji, skontrolować na terenie "testowej" każdego oficera wyruszającego na operację, ubezpieczać go podczas sekretnego spotkania, trzeba odbierać od niego zdobyte materiały i ryzykując własną karierę dostarczać je do rezydentury. Trzeba regularnie odwiedzać skrytki i skrzynki kontaktowe, kontrolować sygnalizację, wykonywać tysiące czynności często nie rozumiejąc ich sensu i znaczenia. Wszystko to wymaga wytężonej pracy, wszystko wiąże się z ryzykiem.

***

Ambasada radziecka w Wiedniu do złudzenia przypomina Łubiankę. Ten sam styl, te same barwy. Typowe bezpieczniackie bezguście. Sztuczny majestat. Klasycyzm rodem z Łubianki. W swoim czasie mój kraj obfitował w takie napuszone budowle - kolumny, fasady, gzymsy, iglice, wieżyczki, balkoniki. Wewnątrz ambasady też jak na Łubiance: ponuro i szaro. Obsypujące się sztuczne marmury, spleśniała sztukateria, obite skórą drzwi, czerwone dywany, nieśmiertelna woń tanich bułgarskich papierosów.

Jednak nie cała ambasada przypominała filiję Łubianki. Jest tu jedna wydzielona wyspa, będą suwerenną i niezależną ekspozyturą Akwarium. Mamy nasz własny styl, własne tradycje i reguły. Gardzimy stylem Łubianki. Nasz jest prosty, surowy, żadnych upiększeń, nic zbędnego. Ale nasz styl kryje sie pod ziemią. Tylko my możemy go zobaczyć. Tak jak w Moskwie, gdzie potężne gmachy KGB wznoszą się w samym środku miasta, a budynki GRU są skrzętnie ukryte. GRU tym się różni od KGB, że jest organizacją tajną. Tu, w Wiedniu, podobnie: bezpieczniacki styl wystawiony na pokaz, styl GRU starannie zamaskowany.

***

Melduje o moich pierwszych posunięciach. Nawigator słucha w milczeniu, nie przerywa. Wzrok wbity w biurko. Dziwne. Abecadło szpiega każe patrzeć rozmówcy prosto w oczy, wytrzymać przeciągłe spojrzenie. Dlaczego więc szczwany lis nie respektuje elementarnych zasad? Coś tu nie gra. Spinam się wewnętrznie nie spuszczając zeń wzroku i w myślach szykuję się na najgorsze.

- Dobra - powiedział wreszcie, nadal nie odrywając wzroku od papierów - w przyszłości nadal będziesz pracować pod kontrolą Pierwszego Zastępcy, ale dwa razy na miesiąc wysłucham cię osobiście. jak na pierwsze tygodnie zrobiłeś niemało, dlatego dam ci teraz poważniejsze zadanie. Udasz się na spotkanie z człowiekiem, którego zwerbował Pierwszy Zastępca. Nie mamy prawa zmarnować takiego człowieka. Pracuje w Niemczech Zachodnich, skąd dostarcza nam części do amerykańskich rakiet przeciwpancerowych TOW. Przerzucimy się dyskretnie do RFN. Zobaczysz się z facetem. Otrzymasz części. Opłacisz obsługi. Zjeździsz szmat drogi, żeby zatrzeć ślady. Spotkasz się z pomocnikiem radzieckiego attache' wojskowego w Bonn. Przekażesz mu towar, ale w opakowaniu. Nie powinien wiedzieć co otrzymał. Dalej ładunek pojedzie pocztą dyplomatyczną do Akwaruim. Pytania?

- Dlaczego by nie zlecić całej operacji naszym oficerom w RFN?

- Po pierwsze dlatego, że jeśli jutro Niemcy Zachodnie wywalą wszystkich naszych dyplomatów, to strumień informacji o RFN nie zmaleje. Będziemy odbierać tajne przesyłki przez Austrię, Nową Zelandię, Japonię. Dla KGB ekspulsja całej siatki szpiegowskiej z Wielkiej Brytanii oznacza katastrofę; dla nas nie. Nadal możemy otrzymywać angielskie sekrety przez Austrię, Szwajcarię, Nigerię, Cypr, Honduras i te wszystkie kraje, w których znajdują się oficerowie Akwarium.

- Po drugie dlatego, że po otrzymaniu zdobytych przez nas części rakiet szef GRU zwoła wszystkich dyplomatycznych i "nielegalnych" rezydentów GRU w Niemczech Zachodnich i całej tej ósemce generałów zada pytanie: "Jak to się dzieje, że Golicyn będąc w Austrii potrafi zdobywać takie cacka na teritorium RFN, a wy, tacy i owacy, siedzicie tu, na miejscu - i nic?! Czekacie, aż same wpadną wam do kieszeni? Do kitu z taka robota!" Właśnie w taki sposób, Suworow, rodzi się konkurencja, a tylko bezwzględna konkurencja leży u podstaw naszych sukcesów.

Wybiła umówiona godzina. Zza zakrętu wyłania się wielki zablokowany traktor z przyczepą. Stary Niemiec, rolnik, cuchnie nawozem.

- Która godzina? - pyta. Masz godzinę! Podtykam mu zegarek pod sam nos. Zobaczyłeś i jazda, ale jumu nie śpieszy się. Stoi koło mnie po prawej, pokazuje na przyczepę. Wskakuje na przyczepę, zbieram podarty zatłuszczony brezent. Wielkie nieba! Pod plandeką - pogruchotane szczątki rakiery TOW. Pamiętacie ten błękitny srebrzysty ryjek? Przesycam do bagażnika odłamki stabilizatorów, zakurzone obwody drukowane, poszarpane, splątane przewody, rozbity i zabłocony blok składu naprowadzania. Danke schon. I biegiem za kierownicę. Chłop groźnie stuka laską po masce samochodu. O co chodzi, stary capie? Gestem pokazuje, że czeka na zapłatę. Na śmierć zapomniałem. Pędem do zagajnika, wykopują szkatułkę. Bierz. Teraz dopiero gęba mu sie rozjaśniła.

Rusza w swoją stronę, ja w przeciwną. Szybko oddalam się z miejsca spotkania. Teraz rozumiem prosty mechanizm całej operacji.

Amerykańska 1 Dywizja Pancerna otrzymała rakiety TOW i strzela nimi na poligonie. Naturalnie bez głowic bojowych. W końcowej fazie lotu pocisk rozbija się uderzając o miękki grunt. Nie ma potrzeby werbować generałów czy naczelnych inżynierów, wystarczy skaptować pastucha, leśnego, stróża, chłopa. Nazbiera wam odłamków choćby dwieście kilo. Nasi specе oczyszczą je i wypucują na medal. Jeśli czegoś zabraknie - przywieziemy następnym razem.

4, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

9.00, 21.35. Пад купалам сусвету. **9.10.** Праграма перадач. **9.15.** «Цётка Маруся». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **11.25.** «Слова аб палку Ігаравым». Дакументальны фільм. **12.05.** Вецер вандраванняў. **12.45.** Вяртанне з небыцця.**13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Блакітныя гарады». Фільм-канцэрт. **14.45.** «Адпачынак у верасні». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **17.05.** Прыродазнаўства. 4-ы клас. **17.40.** «Галубы, мае вы мілыя». Дак. фільм. **18.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.10.** Крымінал-стоп. (Гр.). **18.50.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.10.** Размова з падатковым інспектарам. **19.35.** «Эканамічная хваля». Праблемы Беларускага таварнага рынку, ці Чаму пусцеюць гандлёвыя паліцы. Прамая лінія. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Спартыўны тэлекур'ер. **22.05.** Гандбол. Кубак ФГФ/ВВВ — «Універсітэт» (Гомель) — АЗС (Вроцлаў, Польшча). **23.15.** Да 60-годдзя Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета. **23.45.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **17.25.** Телемемуары. **17.45.** Документы и судьбы. **17.50.** Гол. **18.20.** Погода. **18.25.** Эхо недели. **18.50.** Театральная площадь. **19.40.** «Спокойной ночи, малыши». **20.40.** Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». 19-я серия. **21.10.** «Новая студия» представляет: Пресс-клуб. В перерыве — Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00. 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Мульти-пульти. **8.10.** На политическом олимпе. **9.05.** Устами младенца. **9.35.** Городок. **10.05.** «Служебный роман». Художественный фильм. 1-я и 2-я серии. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Король-дроздовик». Художественный фильм. **14.45.** Телегазета. **14.50.** Бизнес в России. **15.20.** Там-там новости. **15.35.** Премьера документального фильма «Испания с высоты птичьего полета». **16.05.** Трансросэфир. **16.50.** Спасение 911. **17.45.** Дела книжные. **18.00.** Театральный разъезд. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Детектив по понедельникам. Художественный фильм «Последние почести». (США). **20.20.** Хроно. **20.50.** «Фоторепортер Пикс». Мультфильм для взрослых. **21.00.** Момент истины. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Большой скандал. **23.10.** Музыка крупным планом.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Династия». Серия 209. **12.00.** Приятное с полезным. **12.20.** Кулинарная программа. **12.40.** Школа для родителей. **13.00.** Новости. **13.15.** «Семейный альбом». Англо-американский язык. **13.45.** Программа для подростков. **14.30.** Презентация. **14.50.** Это история. **15.10.** Энигма. **15.25.** Тридцатые годы. **16.00.** Огнем и мечом. **16.15.** Тайная история СССР. **16.30.** Чрезвычайный пересмотр. **16.50.** Какая школа? **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Тележурнал для подростков. **17.50.**Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Лаборатория. **18.40.** Домашний юрист. **19.05.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.30.** Народная культура. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.20.** Телетеатр. Ю. Словацкий. «Мазепа». **23.30.** Миниатюры. **23.35.** Репортаж. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** Развлекательная программа. **01.30.** «Железная река». Фильм пр-ва Польши.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Новые приключения». Мультсериал. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Женский журнал. **11.05.** Английский язык для детей. **11.25.** Немецкий язык. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Семь дней польского спорта. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Третья граница». Сериал пр-ва Польши. **14.55.** Жизнь рядом с жизнью. **15.45.** Сатирическая программа. **16.10.** Мои книги. **16.30.** Приветствие. **16.35.**Новые приключения. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Концерт. **17.40.** Обзор кинохроник. **18.15.** Польская кинохроника. **18.30.** «Поколения». **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** «Молнии». Сериал пр-ва США. **21.20.** Неоконченный раздел. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортеры «Двойки» представляют. **23.00.** «Таинственные убийства». Фильм пр-ва США. **01.25.** Панорама. **01.30.** Программа на завтра. **01.35.** Варшавская осень. **02.05.** «Молнии». Сериал пр-ва США.

5, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Любоў яшчэ быць можа...». Тэлефільм. **8.55, 10.35.** Тэлевізійная дошка аб'яў. **9.00.** Прыродазнаўства. 3-ы клас. **9.20.** Гандбол. Кубак уладальнікаў кубкаў еўрапейскіх краін. ВВВ — «Універсітэт» (Гомель) — АЗС (Вроцлаў, Польшча). **11.20.** Аўтарскі вечар кампазітара Эдуарда Казачкова. **13.30.** Навіны. **13.40.** «Сустрэчы». Маст. фільм. **14.40, 17.00.** Мультфільм. **15.10.** «Белвідэацэнтр» прадстаўляе: дакументальны фільм «Зоя Літвінава». **15.30, 23.50.** «Нов К»-топ-10. **16.30.** Выяўленчае мастацтва. 4-ы клас. **17.25.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.35.** «Палітыкант». У перадачы бяруць удзел кіраўнікі БНФ, БСДГ, ПКБ, ДСПС. **18.25.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Пардаўгава» (Рыга). У перапынку — Абласныя навіны (Віцебск), Кантакт. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». Маст. фільм. Заключная серыя. **22.45.** Да 60-годдзя ДАВТА Беларусі. **23.15.** Стоп-кадр. **23.35.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.10. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Веселые нотки. **8.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.35.** Человек и закон. **10.05.** Стартинейджер. **10.50, 00.35.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Хождение по мукам». Художественный фильм. 6-я серия. **12.35.** «Опасный поворот». Художественный фильм. 1-я серия. **13.45.** Премьера документального фильма «К. Брюллов. Последний день Помпеи». **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Конверсия и рынок. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Дело. **15.25.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.50.** Эстрадный концерт. **16.05.** Стартинейджер. **16.50.** Технодром. **17.25.** СНГ — проблемы приватизации. **17.50.** Документы и судьбы. **18.00.** «Просто Мария». **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Тайны века. **21.20.** КТВ-1 и канал Франс интернасьональ представляют ретроспективу фильмов режиссера Клода Шаброля. Премьера художественного фильма «Доктор Пополь» (Франция). **23.35.** На первенство мира по шахматам. **23.50.** Рок-н-ролл ТВ.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **11.00.** «Осенний марафон». Художественный фильм. **12.30.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Валентина». Художественный фильм. **15.00.** Христианская программа. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Игрушки-безделушки. **17.30.** Господа-товарищи. **17.45.** Частная коллекция. **18.45.** Праздник каждый день. **19.00.** Вести. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 227-я серия. **20.15.** Памяти Евгения Мравинского. **21.05.** Отечество мое. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** «Музыкальный экзамен» представляет... **22.55.** Петербургские истории. **23.25.** Балет Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Жизнь». Сериал пр-ва Японии. **11.45.** Репортаж. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Клуб одиноких сердец. **12.35.** Беседы о жизни. **12.50.** Сто лет. **13.00.** Новости. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для детей. «Тик-так». **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** Портрет солнца. **14.50.** Кухня. **15.05.** Техника. **15.15** Документальный фильм. **16.00.** Книга чудес техники. **16.20.** Охота за. . . **16.30.** Телекомпьютер. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.**Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Энциклопедия второй мировой войны. **18.45.** В кино и на кассете. **19.05.** «Скорч». Сериал пр-ва США. **19.30.** Рядом с нами. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Сеймограф. **21.25.** «Сенатор». Фильм пр-ва США. **23.00.** Письма о хозяйстве. **23.30.** Развлекательная программа. **00.00.** Вечерние новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** Необычные биографии. **01.15.** Сабат. **01.55.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Аннетта». Мультсериал. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** «Семейный альбом». Англо-американский язык. **11.30.** Английский язык в науке и технике.**11.45.** Английский язык в экономике.**12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.15.** Программа о животных. **12.45.** Отчизна. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Флип и Флап». Комедия пр-ва США. **14.45.**Музыкальная программа. **15.00.** Час откровения. **15.50.** Документальный фильм. **16.20.** Приветствие. **16.35.** «Аннетта». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Тележурнал. **17.35.** Из краковского архива. **17.45.** Отчизна. **18.00.** Развлекательная программа. **18.15.** Моя вера. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. Телетурнир. **20.05.** Документальный фильм. **21.05.** Тележурнал. **21.35.** Репортаж. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Письма из Европы. **23.00.** «Портфель инкресс». Фильм пр-ва Англии. **01.00.** Панорама. **01.05.** «Франтишек». Фильм пр-ва Италии.

6, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Восеньскі вернісаж». Кінанарыс. **8.35.** Клуб «Гаў-гаў». **9.00.** Выяўленчае мастацтва. 4-ы клас. **9.30.** «Дзяжурная аптэка». Маст. фільм. Заключная серыя. **10.30.** «Нов К і К» прадстаўляе... **11.30.** Мы гэта можам. **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Людзі і дэльфіны». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.05.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **16.15.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма (Гр.). **17.05.** Для школьнікаў. **17.40.** Мультфільм. **17.50.** «Пяць зорак». Тэлегульня. **18.50.** Абласныя навіны (Гомель). **19.00.** Футбол. Кубак Беларусі 1/2 фіналу. «Дынама» (Мінск) — «Дынама» (Брэст). 2-гі тайм. **19.50.** Да 60-годдзя Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Зоркі» на экране. «Стэла». Маст. фільм (ЗША). **23.35.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.10. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Сорока». Передача для детей. **9.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.30.** Торговый мост. **10.00.** Театр на колесах. **10.50, 01.20.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Хождение по мукам». Художественный фильм. 7-я серия. **12.40.** «Опасный поворот». Художественный фильм. 2-я серия. **13.30.** Премьера документального фильма «Столица фонтанов». **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключение Тедди Ракспина» (Англия). **15.40.** Музограф. **16.00.** Между нами, девочками... **16.20.** Клуб 700. **16.50.** Технодром. **17.25.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **17.50.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Миниатюра. **19.00.** «За Кремлеской стеной». Часть 1-я. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Мартовские иды». Премьера фильма-спектакля.**23.35.**Парад фестивалей. **00.20.** MTV.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Отечество мое. **9.05.** Песни Михаила Гулько. **9.35.** Игрушки-безделушки. **10.05.** Балет Санкт-Петербурга. **10.50.** Параллели. **11.05.** «Два билета на дневной сеанс». Художественый фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** По страницам «Вечернего салона». **14.55.** Телегазета. **15.00.** Погасшая звезда? **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Русская виза. **17.30.** Давайте разберемся. **17.45.** XX век в кадре и за кадром. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 228-я серия. **20.15.** L-клуб. **21.00.** РТВ-избранное: «Рудольф Нуриев — как он есть». Документальный фильм. **21.45.** «ФРУ-89». Мультфильм для взрослых. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Экран криминальных сообщений. **22.50.** Экзотика.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **11.50.** Таков мир. **12.15** Развлекательная программа. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи. **14.30.** Английский язык в экономике. **14.45.** Варшавский университет. **15.00.** Ученые и воспитатели. **15.40.** История ягелонского университета. **15.55.** Портреты. **16.35.**Каталог памятников. **16.45.** Европейский портрет. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.**Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Здоровье. **18.40.** Биржа без тайн. **19.05.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Спортивная студия. **23.10.** Развлекательная программа. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** «Эхо мрачной империи». Фильм пр-ва Франции. **01.55.**Моя жизнь.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.05.** Местная программа. **9.40.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Английский язык для детей. **11.30.** Французский язык. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.15.** Спортивная программа.**13.00.** «Актриса». Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **14.55.** Музыкальный фильм. **15.55.** Фестиваль видеоклипов. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Япония. **17.00.** Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.15.** Тележурнал. **17.25.** Летний журнал. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** От первого до первого. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** «История пана Тадеуша». **20.15.** Документальный фильм. **21.00.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **21.45.** Тени жизни. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.00.** Художественный фильм. **23.30.** Слова и лица. **00.10.** Фестиваль в Эдинбурге. **00.45.** Репортаж. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа. **02.05.** Документальный сериал.

7, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 17.20.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Раз на раз не прыходзіцца». Маст. фільм. **9.40.** «Вобраз». Літаратурны тэлечасопіс. **10.30.** Футбол. Кубак Беларусі. 1/2 фінала. «Дынама» (Мінск) — «Дынама» (Брэст). 2-гі тайм. **11.15.** Грай, гармонік! **12.30.** «Пяць зорак». Тэлегульня. **13.30.** Навіны. **13.40.** «Людзі і дэльфіны». Маст. фільм. 3-я серыя. **15.45.** Мультфільмы. **16.15.** «ПІК» прадстаўляе: Вінегрэт. **16.55.** Беларуская літаратура. 11-ы клас. **17.25.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **17.40.** Здароўе. **18.10.** Зачытайце маё пісьмо... **18.15.** «Над Нёманам». Праграма на польскай мове (Гр.). **18.50, 21.35.** Да 60-годдзя ДАВТА Беларусі. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **22.30.** Студыя «Сэнс» у Валожынскім раёне. **00.00.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 13.30.** Мультфильмы. **8.45.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария» (Мексика). **9.35, 16.10.** Джэм. **10.05, 16.40.** ... До 16 и старше. **10.50, 00.10.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Хождение по мукам». Художественный фильм. 8-я серия. **12.25.** «Опасный поворот». Художественный фильм. 3-я серия. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.40.** «Премьера документального фильма «Дорогами Беринга». **17.50.** Азбука собственника. **18.00.** Документы и судьбы. **18.05.** Погода. **18.10.** «Просто Мария». (Мексика). **19.00.** «За Кремлевской стеной». Часть 2-я. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **22.15.** «Егор Булычев и другие». Художественный фильм. **23.25.** На первенство мира по шахматам. **23.40.** Бумеранг.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Пилигрим. **9.00.** Экзотика. **10.00.** «К-2» представляет... Фрак народа. **11.00.** Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 227-я и 228-я серии. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Спасение 911. **14.20.** Анапа-93. **14.50.** Восстановление. **15.05.** Терминал. **15.35.** Там-там новости. **15.50.** Студия «Рост». **16.20** Трансросэфир. **17.05.** Премьера документального фильма «Женщины мира». (США). **17.30.** М-трест. **17.45.** Будни. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 229-я серия. **20.20.** Экран криминальных сообщений. **20.30.** Манера. **21.00, 22.40.** Тихий дом. Части 1-я и 2-я. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **23.40.** Балет Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.45.** Поговорим о детях. **11.05.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **12.00.** Приятное с полезным. **12.15.** Тележурнал. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для детей. **14.05.** 3-2-1, контакт. **14.35.** Чудесное путешествие. **15.00.** Не только динозавры. **15.15.** Осень. **15.30.** «Радость жизни». Сериал пр-ва Франции. **15.35.** Животные мира. **16.05.** Тележурнал. **16.35.** Мы взрослые. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.25.** 3-2-1, контакт. **17.50.**Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.**Телетурнир. **18.45.** Антенна. **19.05.** Документальный сериал. **19.35.** Католический журнал. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Программа о работе правительства. **21.20.** «Полицеские из Майями». Сериал пр-ва США. **22.10.** Только в первой программе. **23.00.** Тележурнал. **23.25.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Горячая линия. **00.30.**Музыкальная программа. **00.35.** «Красная империя». Документальный сериал. **01.25.** Это люблю.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **10.10.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Фильм на французском языке. **11.30.** Фильм на английском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Документальный фильм. **12.20.** Слова и лица. **13.00.** Учителя мира. **13.45.** Развлекательная программа. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Доносчик». Фильм пр-ва Англии. **15.20.** Фестиваль уличных театров. **15.55.** Публицистическая программа. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.35.** Мультихобби. **17.55.** Сегодня и завтра России. **18.30.**«Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Национальные меньшинства. **21.00.** Вокруг юбилея. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Декалог. **23.15.** «Письма неизвестному любимому». Фильм пр-ва Англии. **01.00.** Панорама. **01.05.** Театральная студия.

8, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Фальклорныя матывы». Фільм-канцэрт. **8.55.** Тэлевізійная дошка аб'яў. **9.00.** Беларуская літаратура. 11-ы клас. **9.30.** Тэлефільмы «Калыханка з лялькай», «Эскізы да партрэта». **10.35.** Мастацкі ліцэй. **19.50.** «Футбол+песні». Музычна-спартыўнае шоу на мінскім стадыёне «Дынама». **13.30.** Навіны. **13.40.** «Пікавая дама». Маст. фільм. **15.10.** «Ці ў мяне пад вакном». Фільм-канцэрт. **15.45.** «Трыццаць шэсць радасцей». Тэлефільм. **16.45.** Голас. **17.25.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **17.35.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Магілёў). **19.10.** Пазіцыя ўрада. **19.25.** Экалогія і мы. (Гр.). **19.50.** Пасля паводкі. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Выйсці замуж за капітана». Маст. фільм. **23.15.** НІКа. **23.30.** Майстэрня.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует.**8.20, 13.40.** Мультфильм. **8.45, 16.00.** Компас-сказка. **9.45.** Венок русских песен. **10.00.**Клуб путешественников. **10.50, 01.40.** Пресс-экспресс. **11.20.** «После дуэли». Фильм-спектакль. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** «Откровение». Балет. **17.20.** Свет и тени свободной торговли. **17.40.** Человек и закон. **18.10.** Погода. **18.15.** Вагон-03. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** В клубе детективов. Премьера художественного фильма «Марлов частный сыщик». 2-я серия (Великобритания). **22.00.** **ВИД представляет:** Политбюро, Музобоз, Авто-шоу, Программа «Х», Хит-конвейер.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.20.** Тихий дом. **9.15.** Обратный адрес. **9.45.** У Ксюши. **10.15.** Большой скандал. **10.45.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 229-я серия. **11.35, 15.15.** Мульти-пульти. **11.40.** «И настанет свой черед». Документальный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Театральный разъезд. **14.10.** В мире животных. **15.10.** Телегазета. **15.25.** Там-там новости. **15.40.** Если вам за... **16.10.** Трансросэфир. **16.40.** Бизнес: новые имена. **16.55.** Дисней по пятницам. «Срочно требуются дети». 1-я серия. **17.40.** Опера — судьба моя. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Любимые комедии. «Человек с бульвара Капуцинов». **21.00.** «К-2» представляет: Абзац. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Воспоминания о лете. **23.40.** «Табор уходит в небо». Художественный фильм.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **11.00.** «Добрые и злые». Фильм пр-ва Франции. **13.00.** Новости. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для самых маленьких. **14.30.** Английский язык. **14.35.** Люди и политика. **15.00.** На карусели. **15.15.** Законы и люди. **15.30.** Евротуристика. **15.45.** Не только о поэзии. **16.10.** Какая ты. **16.15.** Если не Оксфорд. **16.35.** В калейдоскопе. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Тест. **18.40.** Пространство науки. **19.00.** Свидание «в темную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Добрые и злые». Фильм пр-ва Франции. **23.10.** Всегда вечером. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** «На путях волны». Фильм пр-ва Австралии. **02.00.** Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Батман». Сериал пр-ва США. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** Музеи Австрии. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Программа для детей. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Киносеанс. **12.40.** Развлекательная программа. **13.00.** Итальянская мода под звездами. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **14.50.**Музыкальная программа. **16.00.** Документальная программа. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Батман». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **17.30.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции. **18.15.** Варшавская кинонеделя. **18.30.** Ремикс.**19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Развлекательная программа. **23.15.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.00.** Телетеатр. **01.05.** Панорама. **01.10.** Рок-концерт. **02.00.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции.

9, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Выйсці замуж за капітана». Маст. фільм. **10.00.** Паказвае Гомель. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Урокі здароўя. **11.45.** 20 мінут рэдактара. **12.05.** Паміж намі, жанчынамі... **12.50.** Запрашальны білет. **13.50.** Мультфільм. **14.00.** Скарб-93. **15.00.** Якія мы гаспадары? **15.30.** Роднае слова. **16.00.** Мой лёс — каханне. **18.30.** Навошта дадзена ўлада. **18.00.** «Нов і К»-топ-10. **19.00, 23.40.** Да 60-годдзя ДАВТА Беларусі. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** «Хвіліны для малітвы, секунда для смерці». Маст. фільм (ЗША).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00. 20.00, 23.00. Новости. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Пресс-экспресс. **6.45.** Субботнее утро делового человека. **7.30.** Азартные игры. **8.00.** «Марафон-15» представляет... **8.30.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.**Медицина для тебя. **10.25.** Премьера документального фильма «Часовня Сергия». Фильм первый. **11.20.** Азбука собственника. **11.30.** Лица власти. **11.45.** Киноправда? Художественный фильм «Если завтра война». **14.30.** Премьера художественного фильма «Пеппи длинный чулок». 4-я серия. **15.00.** Деньги и политика. **15.30.** Спортивная программа «Ультра-си». Конный спорт. Рысистые бега в Америке. **16.15.** Красный квадрат. **16.55.** В мире животных. **17.40.** Оба-на. **18.10.** Ой, гормошка заиграла! **18.40.** М. Захаров. «Любовь моя, театр». **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Коламбия пикчерс представляет художественный фильм «Китайский синдром» (США). **22.45.** Студия «Резонанс» представляет. **23.20.** Погода. **23.25.** На первенство мира по шахматам. **«Сновидение». Ночной канал.** **23.40.** Новости шоу-бизнеса. **00.05.** Спорт. **00.15.** Лучшая музыкальная «десятка» месяца. **01.00.** Стоп-кадр. **01.30.** Программа МТВ. **02.00.** Автоэкспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** «Несколько секретов образной памяти». Документальный фильм. **8.00.** Формула-730. **8.30.** Наш сад. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Пилигрим. **10.15.** Как жить будем? **11.00.** РТВ — избранное: «Снег — судьба моя». Документальный фильм. 1-я серия. **12.00.** Нате! **12.30.** Сигнальный экземпляр. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Телеэрудит. **13.25.** Бабье лето. **14.05.** Не быть динозавром. **14.20.** Изабель. **15.05.** Политическая кухня. **15.35.** Золотая шпора. **16.05.** Видеопоэзия. **16.20.** Футбол без границ. **17.15.** Фильм-премьер. **17.30.** Мастера. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного фильма «Уинстон Черчилль. Путь к вершине». 2-я серия. **20.25.** Телеэрудит. **20.30.** Маски-шоу. **21.00.** Совершенно секретно. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Программа «А». **23.40.** «Блондинка за углом». Художественный фильм.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельскохозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** Открытый дом. **9.25.** Все об огороде. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей. **12.00.** Звериная одиссея. **13.00.** Новости. **13.10.** Семейный анекдот. **13.45.** Жить в ладу с природой. **14.15.** Спорт. **15.00.** Мультфильмы У. Диснея. **16.15.** Осеннее MTV. **16.40.** Дом. **17.05.** Телетеатр. «Мелкие объявления». **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.**Музыкальная программа. **19.15.** «День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Да да». Комедия пр-ва Польши. **23.20.** Новости. **23.25.** Развлекательная программа. **00.35.** Спортивная суббота. **00.45.** Ночи в Лас Вегас. **01.40.** «Дело Дженифер». Фильм пр-ва США. **03.15.** «Галюцинации». Фильм пр-ва Германии.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Военный киножурнал.**9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие.**10.35.** Сообщество в культуре. **11.05.** Вторая программа. **11.10.** Развлекательная программа. **12.00.** Встреча с музыкой. **13.00.** Академия польского кино.«Фараон». **14.40.**Музыкальная программа. **15.00.** Документальный фильм. **15.30.** Спортивная программа. **16.20.** Вторая программа. **16.25.** Животные мира. **16.55.** Розыгрыш лото. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа на вечер. **17.15.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.40.** Трижды искусство. **18.05.** Парижская мода. **18.35.** Голубое танго. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.05.** Развлекательная программа. **20.35.** Концерт. **21.00.** Спортивная студия. **22.00.** Панорама. **22.30.** Слово на воскресенье. **22.40.** Развлекательная программа. **23.10.** «Как завоевывался дикий Запад». Вестерн пр-ва США. **01.40.** Музыкальный фильм.

10, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.15.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** Справы вайсковыя. **9.40.** «Зоркі» на экране. «Стэла». Маст. фільм. (ЗША). **11.30.** Асілак. **12.30.** Мы такія розныя. **13.20.** «Кінаэкран-93», Кастрычнік. **14.15.** На крылах кажана. **15.25.** Таямніца. **Васёленькая нядзеля.** **15.55.** Мультканцэрт. **16.35.** «Старыя-разбойнікі». Маст. фільм. **18.05.** З панядзелка... **18.45.** Да 20-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста СССР В. Елізар'ева. У перапынках: Панарама, Калыханка. **22.00.** Каскад. **22.25.** Відзьма-нявідзьма. **23.25.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі ФК «Маладзечна» — «Дынама» (Мінск).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00, 17.45, 21.00, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** С утра пораньше. Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров».**9.00.** Пока все дома. **9.30.** Тираж «Спортлото». **9.45.** Утренняя звезда. **10.35.** Полигон. **11.05.** Детектив ленд. **11.40.** Земля людей. **12.10.** Студия «Резонанс» представляет премьеру рубрики «Провинция» «С Гоголем по России». **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **15.50.** Живое дерево ремесел. **15.55.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия), «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** Панорама. **17.30.** Телелоция. **18.00, 22.00.** Творческий вечер Майи Плисецкой. **18.55.** Погода. **19.00.** Киноафиша. **19.25.** Премьера художественного фильма «Казимир». (Франция). **21.45.** Спортивный Уик-энд. **23.45.** Футбол. Чемпионат России. «Динамо» (Москва) — «Океан» (Находка).

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Премьера документального фильма «Страсти по ангарскому каскаду». **7.50.** Экспресс-почта гарантирует... **8.00.** Доброе утро. **8.30.** Программа «Ключ». **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Здоровье. **10.00.** Аты-баты... **10.30.** Кипрас Мажейка. **11.00.** РТВ-избранное: «Снег — судьба моя». Документальный фильм. 2-я серия. **12.00.** Фольклор. **12.30.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** «Мужики». Художественный фильм. **15.10.** Лад-галерея. **15.40.** Коробка передач. **15.55.** Белая ворона. **16.55.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.45.** Звездный дождь. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Киноэкран Си-би-эс. «Первое увлечение». **21.10.** У Ксюши. **21.40.** Америка Владимира Познера. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Городок.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.35.** Неделя. **9.30.** Программа о сельском хозяйстве. **9.55.** Программа дня. **10.00.** Телеутро. **12.00.** Документальный сериал. **13.00.** Телетеатр пожеланий. **13.30.** Телетеатр для детей. **14.20.** С камерой среди зверей. **14.45.** Репортаж. **15.00.** В старом кино. Золотые годы английской комедии. **16.30.** Сто вопросов. **17.00.** Перец и ваниль. **17.40.** Антенна. **17.50.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 210. **19.25.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Акт воли». Сериал пр-ва Англии. **22.10.** Спортивное воскресенье. **23.00.** Встреча с балладой. **23.50.** Публицистическая программа. **00.20.** «Каталог происшествий». Фильм пр-ва Англии. **01.55.** Концертная студия польского радио.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.25.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательная программа. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** «Сандокан». Фильм пр-ва Италии. **14.30.** Варшавская кинонеделя. **15.00.** Спортивная студия. **15.50.** Краковские легенды. **16.00.** Путешествие во времени и пространстве. **17.00.** Панорама. **17.15.** «Дети, заботы и мы». Комедийный сериал пр-ва США. **17.40.** Программа о животных. **18.15.** События недели. **18.45.** Студия второй программы. **18.50.** Музыкальный журнал. **19.25.** Телетурнир. **20.00.** Развлекательная программа. **21.00.** Мультсериал. **21.10.** Специальная линия. **22.00.** Панорама. **22.25.** Развлекательная программа. **23.05.** «На краю». Сериал пр-ва США. **23.55.** Бенефис И. Опальского. **01.00.** Панорама. **01.10.** Концерт.

List

- Janeczko co robisz?
- *Piszę list do Zygmusia.*
- *Ale przecież ty nie umiesz pisać?*
- *To nic, przecież Zygmuś nie umie czytać.*

Uczony

- *Wiesz tatusiu, chciałbym być wielkim uczonym.*
- *Ciekawy jestem dlaczego?*
- *Bo niczego nie musiałbym się uczyć, wszystko od razu bym wiedział.*

Rzeczka

Płynie wije się rzeczka,
jak błyszcząca wstążeczka.
Tu się srebrzy tam ginie,
a tam znowu wypłynie.
Woda w rzeczce przejrzysta,
zimna, bystra i czysta.
Biegnąc mruczy i szumi.
Ale kto ją zrozumie?
Tylko kamień i ryba,
znają mowę tą chyba.
Ale ona jak wiecie,
znane milczki na świecie.

Drogie dzieci

Redakcja "Głosu znad Niemna" chciałaby redagować kącik dla dzieci i młodzieży.

Coraz więcej z Was umie już czytac i pisać po polsku, dlatego oczekujemy od Was propozycji na nazwę tego kacika.

Mamy nadzieję, że napiszą do nas i młodsze dzieci i starsze. Być może uwzględnimy życzenia jednych i drugich, co do nazwy kącika i zamieszczanych w nich treści.

Tymczasem Redakcja ogłasza konkurs na jego nazwę, ponieważ nam dorosłym brakuje pomysłu. Najlepsze prace zostaną nagrodzone. termin nadsyłania prac upływa 1 listopada 1993 roku.

Nagrody czekają!

Lekcja języka polskiego

pani mgr **Matyldy Świgoń**

Temat: Przyimki pojedyncze: na, przy, po, w, z

Nowe wyrazy:
Krzesło - **стул**
Dach - крыша
Kieszeń - карман
Portmonetka - кошелек
Matka - мать
Córka - дочка
Ojciec - отец
Syn - сын
Sklep - магазин
Względnie - относительно
Biurko - письменный стол
Zakupy - покупка
Ławka - скамейка
Miasto - город

Przyimka "na" używamy wówczas, gdy chcemy wyrazić, że dana rzecz lub osoba jest na czymś, czy na kimś; a "przy", wóczas, gdy jest przy czymś, przy kimś. Przyimka "po" gdy, coś lub ktoś występuje po drugim, względnie czynności następują po sobie.

np.
na ławce przy ławce po dachu po obiedzie
na krześle przy telefonie po ojcu po sniadaniu
na dachu przy matce po koledze
na szyi przy ojcu po ulicy
na biurku przy żakiecie po zakupy

Mówimy:

Siedzę na krześle przy telefonie.
Stoję przy ojcu na ulicy.
Mam biurko po koledze.
Zeszyt leży na ławce.
Siadam w parku na ławce.
Brakuje mi guzika przy żakiecie.
Idę po zakupy do miasta.

Przyimka "w" uzywamy, gdy jedna rzecz znajduje się w drugiej

np.
ręka w kieszeni
pieniądze w portmonetce
ryba w wodzie

Przyimka "z", gdy dana część mowy występuje w Narzędniku

np.
Siedzę (z kim?) z matką, z córką, z synem, z tobą
(z czym?) z zakupami, z książką, z Zosią, z Jankiem
z listem, z torbą, z długopisem, z kwiatami.

SAVOIR VIVRE

Coraz częściej - nie tylko ze względów finansowych - urlop spędzamy u krewnych bądź bliskich czy dalszych znajomych. Zwłaszcza, gdy ich domostwa położone są w atrakcyjnych miejscowościach letniskowych. Oczywiście, za tak spędzone u nich wakacje odwdzięczamy się im. Aliści bywa, że po przyjeździe do domu - co nieco powspominamy i... Zapominamy o tym, iż dobry obyczaj nakazuje by w formie listownej podziekować za tak miło spędzone z nimi dni.

Gdy zapałaliśmy szczególną sympatią i znajomość pragniemy podtrzymać - wypada napisać sympatyczny list, co będzie namacalnym dowodem na to, iż liczymy na odpowiedź, a nawet na coś więcej... Natomiast gdy pragniemy delikatnie dać do zrozumienia, że "serdecznie dziękujemy" i na tym pragniemy zaprzestać - wypada wysłać kartke pocztową z takimże właśnie podziękowaniem i pozdrowieniami.

Tak czy siak - napisać trzeba. A co i jak - to już sprawa i taktu, i zamiarów na przyszłość.

Znany psycholog amerykański, dr. Viktor Goertzel, przeprowadził analizę dzieciństwa 400 wielkich osobistości. A oto kilka jego odkryć:

- Einstein, mając 11 lat grał doskonale na skrzypcach i czytywał dzieła filozoficzne Kanta. Jednakże jego nauczyciele twierdzili, że jest opóźniony w umysłowym rozwoju.

- Marcel Proust, jeden z największych stylistów w historii literatury, otrzymywał bardzo kiepskie stopnie z wypracowań na lekcjach francuskiego.

- Emil Zola kilka razy dostał dwóję z literatury w Liceum św. Ludwika w Paryżu, do którego chodził. Miał też kłopoty z innymi przedmiotami.

- Natomiast Cezanne, jeden z najwybitniejszych malarzy francuzkich, nie został przyjęty do Akademii Sztuk Pięknych, ponieważ profesorowie tejże uznali, że jego rysunki są zbyt słabe i nie rokują nadziei na rozwój ucznia.

Również wśród znanych Polaków byli tacy, którzy w wieku szkolnym nie zapowiadali się dobrze, a przecież - mimo to - "wyszli na ludzi". Bądźmy więc ostrożni w ocenie młodych. Mogą nas jeszcze zadziwić

Humor zeszytów

W czasie dyskoteki było nawet ciekawie, bo kilka razy interweniowała policja.

* * *

Małe psy i kotki rodzą się ślepe, aby nie oglądać od razu ludzi.

* * *

Mickiewicz kochał się często i dużo w Maryli, ale mało mu to wychodziło.

* * *

Tomek myślał, że to jechali ludzie, a to jechali żołnierze.

* * *

Pani Dulska pozwalała na romans syna Zbyszka ze służącą Hanką, ponieważ chłopak mógłby się rozchorować bez romansu.

* * *

Ze względu na liczbę garbów, wielbłądy dzielą się na parzyste i nieparzyste.

Fauna i flora współżyją ze sobą nawet gdy jest bardzo zimno.

* * *

Danusia rzuciła rycerzowi swą podpaskę, aby go uwolnili.

* * *

Jan Kochanowski pisał fraszki fizjologiczne, np. "O żywocie ludzkim".

* * *

Rycerza doskonałego charakteryzuje odwaga, szlachetność i powściągliwość od kobiet.

Ilu nas jest

Według powszechnego spisu ludności z 1989 r. Polacy na Witebszczyźnie stanowią 1.9 proc. ogółu ludności. Najwięcej Polaków zamieszkuje w rejonach zachodnich (w Brasławskim - 9862 osoby, w Głębockim - 4024, w Postawskim - 3667, w Dokszyckim - 1108, w Szarkowszczyńskim - 750). Dość duże grupy Polaków zamieszkują w miastach. W Witebsku jest ich 1642, w Orszy - 381, w Połocku - 520, w Nowopołocku - 578 osób.

Ogólna ilość Polaków w obwodzie Witebskim wzrosła za okres od 1979 do 1989 r. o 7558 osób i stanowiła w 1989 r. 25266 osoby.

Największy wzrost liczby Polaków za ten okres miał miejsce w rejonie Postawskim gdzie ich liczebność zwiększyła się sześciokrotnie. O połowę wzrosła liczba Polaków w rejonie Brasławskim.

Gazeta "Wybar"

Kuchnia Polska

Sałata

30 dag selerów, sól, 15 dag mięsa z kury lub cielęciny (gotowanego lub pieczonego), 4 łyżki kaparów lub ogórek konserwowy, pół łyżki posiekanej natki rzeżuchy, sól, pieprz; sos: pół szklanki majonezu, 1 łyżka musztardy, sok z cytryny: przybranie: jajko (ugotowane na twardo), 2 pomidory, natka pietruszki.

Selery wyszorować, oczyścić, opłukać, pokroić na "słomkę", obgotować we wrzącej, osolonej wodzie 1-2 minuty. Fasolę szparagową osączyć. Mięso drobiowe lub cielęce pokroić w kostkę (z drobiu uprzednio zdjąć skórkę). Kapary lub ogórek drobno posiekać. Wszystkie składniki wymieszać ostrożnie dwoma widelcami. Dodać zieleninę. Przyprawić do smaku solą i pieprzem.

Dla dziewcząt

Czujesz się ważniejsza, fajniejsza, zdolniejsza od wszystkich twoich kolegów i koleżanek ? Czy też, według ciebie, jesteś najzwyklesza na świecie?

Aby wiedzieć, co tak naprawdę myślisz o samej sobie, odpowiedź na 4 pytania poniższego testu:

1) Gdybyś miała zmienić się w chmurę, którą jej postać wybrałabyś dla siebie:

a) wielką i imponującą,

b) typową, o harmonijnych wymiarach,

c) delikatną, ledwie widoczną.

2) Malujesz obraz, przyglądasz mu się i mówisz:

a) to naprawdę dzieło sztuki,

b) niezłe, ale czegoś tu brak,

c) nigdy nie udaje mi się namalować nieba tak, jak bym tego pragnęła.

3) Za sprawą czarów masz zmienić się w drzewo.

Chciałabyś być:

a) wielkim baobabem,

b) dębem,

c) jedną z wielu sosen.

4) Gdy jesteś z twoimi przyjaciółmi często przybierasz rolę:

a) królowej: koledzy i koleżanki robią to, czego chcesz,

b) sędziego: decydujesz kto ma rację, a kto jej nie ma,

c) jakiejkolwiek osoby: nie lubisz, aby cię zauważono.

ROZWIĄZANIE

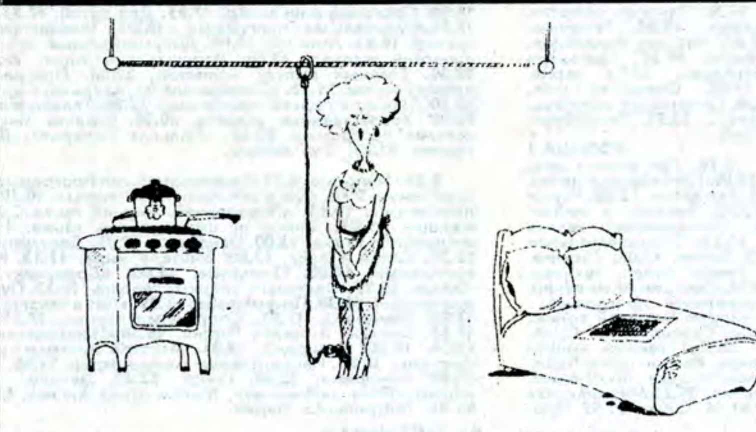
Za każdą odpowiedź A przysługują ci 3 punkty, 2 punkty za odpowiedź B i 1 za odpowiedź C.

Podsumuj punkty i przeczytaj właściwą interpretację. Powyżej 9 punktów - jesteś najważniejsza. Myślisz, że jesteś lepsza od innych i dlatego, często traktujesz swoich przyjaciół z wyższością i pychą. Bywasz zarozumiała, ale czy na pewno masz do tego powody? Nie bądź więc taka napuszona, bo pękniesz.

Od 7 do 9 punktów - *jesteś dużo warta Może twoje przekonanie o tym, że wiele znaczysz jest zupełnie słuszne, gdyż faktycznie jesteś osóbką bardzo wartościową. Postępujesz prawidłowo, wierząc w swoje możliwości. Zachowaj jednak prostotę i nie wywyższaj się.*

Mniej niż 7 punktów - *jesteś taka jak inni. Czujesz się kimś tak przeciętnym, jak wszyscy inni. Uważasz, że nie jesteś zbyt wiele warta. Nie jesteś też, według ciebie, lepsza czy zdolniejsza od twoich przyjaciół. Jesteś sympatyczna, ale uwaga: nie możesz się też nie doceniać.*

POZNAJMY SIĘ

Mam 32 lata, 177 cm wzrostu, mieszkam w Grodnie. Poznam dziewczynę do lat 33, bez nałogów. Polkę.

Mój adres: 230025 Grodno
Poczta Główna
paszport nr II-DR N 604282

Mieszkam w Polsce, mam 30 lat, 174cm wzrostu chciałbym poznać dziewczynę z Grodna lub okolic.

Dariusz Borys
16-123 Kuźnica
G.O.K.

Przysłowia ludowe

Gdy we wrześniu tłuste ptaki w zimie mróz nie byle jaki.

*

Gdy liść na drzewie mocno się trzyma nie tak prędko nadejdzie zima.

*

Gdy w Narodzenie Panny Maryi pogodnie będzie tak przez cztery tygodnie.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne, Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 4234
Nakład **9000** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena: 25 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
IV kw. 120 rb.
I kw. 1994r. 630 rb.

Redaktor naczelny
L. Michajlik